

18. Huoltotoimi¹⁾

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Huoltolautakunnan toiminta-alaan kuuluvista kertomusvuonna toteutetuista sosiaalisista toimenpiteistä oli periaatteellisesti merkittävin tuberkuloottisten toipilasrahajärjestelmän käytäntöönotto, jota varten kaupungin talousarvioon ensi kerran oli merkitty erityinen määräraha. Laitoshuollon alalla jatkuivat sekä vanhainkodin että kunnalliskodin rakennustyöt. Vanhainkodissa valmistuivat 135-paikkainen sairasosastorakennus ja 107 asuntoa käsittävä perheettömän henkilökunnan asuinrakennus, minkä lisäksi kahdessa uudessa hoidokkirakennuksessa (F ja G) voitiin pitää harjannostajaiset 18. 9. Kunnalliskodissa jatkuivat C-rakennuksen muutostyöt, henkilökunnan asuntolarakennuksessa pidettiin harjannostajaiset 17. 4., poliklinikan laboratorion laajennustyöt saatiin loppuun-suoritetuiksi ja A-rakennuksen peruskorjaustyöt aloitettiin.

Huoltolautakunnan toiminta-alaa koskevasta kertomusvuoden yleisestä lainsäädännöstä mainittakoon tärkeimpinä 30. 12. annettu laki siirtoväen huollon järjestämisestä vv. 1955 ja 1956, 18. 3. annettu valtioneuvoston päätös invalidihuollon antamista erälle jatkuvaa sairautta poteville invalideille koskevan valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta, 8. 2. annettu sosiaaliministeriön päätös eräiden kuntien, joihin kuului mm. Helsinki, sosiaalihuollon hallintoa koskevan tiedonannon julkaisemisesta, 24. 2. annettu sosiaaliministeriön päätös kunnallisen kodinhoitoavun korvauserusteista sekä 8. 6. annettu sisäasiainministeriön päätös mielisairaanhoidolaitosten päivämaksuista.

Yhteiskunnallisen huollon kaupungille aiheuttama taloudellinen rasitus oli suhteellisesti samaa suuruusluokkaa kuin edellisenä vuonna, vaikka menot markkamääräisesti kohosivatkin jonkin verran.

Köyhä nhoidon avunsaajien luku nousi hieman, ja oli välittömästi avustettujen henkilöiden kokonaisluku 13 044, mikä merkitsi 421 henkilön eli 3.3 %:n lisäystä edelliseen vuoteen verraten. Tämä välittömästi avustettujen henkilöiden vuotuinen luku oli korkein sitten v:n 1941. Viimeisen kymmenen vuoden ajalta ovat välittömästi avustettujen henkilöiden vuotuiset lukumäärät sekä heidän prosentuaalinen osuutensa kaupungin väestöstä seuraavat:

Vuosi	Avustettujen lukumäärä	% väkiluvusta	Vuosi	Avustettujen lukumäärä	% väkiluvusta
1945	7 049	2.6	1950	9 475	2.6
1946	8 106	2.4	1951	9 361	2.5
1947	8 385	2.3	1952	10 169	2.6
1948	8 326	2.3	1953	12 623	3.2
1949	9 782	2.7	1954	13 044	3.2

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen kertomuksen eripainoksessa.

Huoltolautakunnan työtuvissa huoltoperiaatteen pohjalla työskennelleiden työntekijäin määrä ja heidän työpäiviensä summa oli jatkuvasti alhainen. Raittiushuollon kohteena olleiden juopuneina tavattujen henkilöiden samoin kuin alkoholistihuollossa olleiden lukumäärät alenivat jonkin verran, kun sitä vastoin irtolaishuollossa olleiden lukumäärä kohosi tähänastiseen huippuarvoonsa. Kunnallisesta kodinhoitoavusta osallisten perheitten määrä pysyi miltei ennallaan, mutta vastaava kodinhoitopäivien lukumäärä nousi hie-
man. Valtion kustantamien sosiaalisten toimenpiteitten ja avustusten osalta voidaan mainita, että kodinperustamislainan, lapsilisän ja invalidirahan saajien lukumäärät jonkin verran nousivat, kun taas sotilasavustusta ja sotaorpojen työhuoltoa saavien luvut alenivat.

Huoltotoimen bruttomenot nousivat edellisestä vuodesta n. 110.9 milj. mk tehden kertomusvuonna 1 150 344 243 mk. Nettomenot olivat 781.2 milj. mk.

A. Huoltolautakunta ja sen toiminta

I. Kokoonpano ja kokoukset

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 11 jäsentä ja 11 lisäjäsentä; varajäseniä ja varalisjäseniä oli vastaava määrä.

Jäsenet:

Rouva M. H. Björklund
Järjestösihteeri H. O. Hilpi
Konttoripäällikkö T. K. A. K. Järnefelt
Huoltosihteeri A. T. Koskinen
Insinööri K. F. Kreander
Pastori A. A. W. Palmgren
Piirisihteeri V. I. Porkkala
Pastori A. A. Päivänsalo
Kirjanpitäjä A. E. Salminen
Toimitsija A. K. Seme
Rouva E. V. Stolt

Varajäsenet:

Rouva K. M. Andersson
Rouva A. A. Appelberg
Pastori E. G. Ervamaa
Rouva N. M. Gröhn
Filosofian maisteri E. J. Immonen
Työnjohtaja A. Lipasti
Autonasentaja E. V. Nurminen
Insinööri B. V. Oljelund
Rouva E.-M. Salmenkylä
Rouva S. L. Saveri
Filosofian maisteri S. O. Suominen

Lisäjäsenet:

Tarkastaja A. M. Ahlberg
Vahtimestari E. F. Hintikainen
Filosofian maisteri R. K. Kuusi
Rouva J. Linko
Autonasentaja O. Lundén
Katulähetystyöntekijä A. H. J. v. Martens
Rouva E. K. Nieminen
Rouva E. D. Niklander
Rouva V. Pessi
Toiminnanjohtaja I. M. Turunen
Toimittaja A. M. Valla

Varalisjäsenet:

Ompelija A. E. Heiskanen
Sosionomi T. H. R. Högnäs
Rouva H. M. Kallio
Konttoripäällikkö H. J. Laine
Kirvesmies K. Lampila
Rouva G. Meinander
Vaatturi G. H. Nyman
Huoltojohtaja R. Orava
Kappaompelija V. Pyykkö
Rouva A. E. Riuttu
Lastentarhan johtaja T. V. Särkijärvi

Lautakunnan puheenjohtajana toimi jäsen Järnefelt ja varapuheenjohtajana jäsen Kreander. Lautakunnan jäsenyydestä 29. 9. vapautetun piirisihteeri Porkkalan tilalle valittiin v:n 1956 loppuun kestäväksi toimikaudeksi toimitsija M. Jokinen.

Valvontapiirit. Kaupunki oli köyhäinhoitoa varten jaettu viiteen valvontapiiriin ja kukin niistä kahteen alueeseen. Alueiden valvojina toimivat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet.

Jaostot ja huoltolaitosten johtokunnat. Sosiaaliohjesäännön mukaisesti huoltolautakunta asetti kertomusvuodeksi seuraavat 12 jaostoa: hallintojaoston, omaisuus- ja korvausjaoston, 6 huoltojaostoa, alkoholistihuoltojaoston, irtolaishuoltojaoston, työhuoltojaoston sekä kodinperustamislainan- ja lapsilisäjaoston.

Hallintojaostoon kuului lautakunnan puheenjohtaja Järnefelt puheenjohtajana, sen varapuheenjohtaja Kreander varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä huoltolautakunnan asettamien johtokuntien ja huoltolautakunnan toisten jaostojen puheenjohtajat, nimittäin jäsen Päivänsalo kunnalliskodin johtokunnan puheenjohtajana, jäsen Hilpi Tervalammen työlaitoksen johtokunnan puheenjohtajana, huoltotoimen toimitusjohtaja A. A. Asteljoki omaisuus- ja korvausjaoston puheenjohtajana sekä apulaisjohtajat O. P. Toivola, Y. E. Salo ja I. M. Alho muiden jaostojen puheenjohtajan ominaisuudessaan.

Omaisuus- ja korvausjaostoon kuului puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja, varapuheenjohtajana jäsen Salminen ja kolmantena jäsenenä lisäjäsen Kuusi.

Huoltajaostoissa I—VI toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä apulaisjohtaja viran puolesta sekä muina jäseninä kaksi lautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joista toinen lisäjäsenistä valittuna, nimittäin ensimmäisessä jaostossa jäsen Palmgren ja lisäjäsen Hintikainen, toisessa jaostossa jäsen Palmgren ja lisäjäsen Lundén, kolmannessa jaostossa jäsen Stolt ja lisäjäsen Ahlberg, neljännessä jaostossa jäsen Salminen ja lisäjäsen Niklander, viidennessä jaostossa jäsen Seme ja lisäjäsen Linko sekä kuudennessa jaostossa jäsen Porkkala, 29. 9. alkaen hänen tilalleen valittuna jäsen Jokinen ja lisäjäsen Valla.

Alkoholistihuoltajaostoon kuuluivat puheenjohtajana apulaisjohtaja Toivola sekä valittuina jäsen Koskinen ja lisäjäsen v. Martens.

Irtolaishuoltajaostoon kuuluivat puheenjohtajana apulaisjohtaja Toivola sekä jäseninä jäsen Porkkala, 29. 9. alkaen hänen tilalleen valittuna jäsen Jokinen ja lisäjäsen Hintikainen.

Työhuoltajaostoon kuuluivat puheenjohtajana apulaisjohtaja Salo ja jäseninä lautakunnan jäsen Björklund ja lisäjäsen Pessi.

Kodinperustamislaina- ja lapsilisäjaostoon kuuluivat puheenjohtajana apulaisjohtaja Salo ja jäseninä lautakunnan jäsen Seme sekä lisäjäsen Turunen.

Huoltolautakunnan alaisten huoltolaitosten johtokuntiin kuuluivat seuraavat henkilöt: kunnalliskodin johtokuntaan puheenjohtajana Päivänsalo, varapuheenjohtajana Koskinen ja jäsenenä Turunen;

Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Hilpi, varapuheenjohtajana Björklund ja jäsenenä kaupunginagronomi J. Kukkonen sekä

työtupien johtokuntaan puheenjohtajana Kreander, varapuheenjohtajana Stolt sekä kolmantena jäsenenä Kuusi.

Kaupunginhallituksen edustajina huoltolautakunnassa, hallintojaostossa sekä irtolais- ja alkoholistihuoltajaostoissa oli toimitsija E. O. Saastamoinen, omaisuus- ja korvausjaostossa, kunnalliskodin johtokunnassa sekä työtupien johtokunnassa valtiotieteen kandidaatti V. O. Järvinen ja Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa rahatoimenjohtaja.

Tilissäännön edellyttämiä kassan sekä arvopaperien ja vakuuksien tarkastuksia suorittamaan huoltolautakunta valitsi varapuheenjohtaja Kreanderin ja jäsen Hilpin.

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 11 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 117 asiaa. Hallintojaosto kokoontui 10 kokoukseen, joissa käsiteltiin kaikkiaan 143 asiaa. Muilla jaostoilla oli kokouksia seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku	Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku
I	25	233	Omaisuus- ja korvaus-		
II	26	281	jaosto	20	278
III	25	314	Kodinperustamislaina-		
IV	26	285	ja lapsilisäjaosto ...	24	76
V	24	308	Työhuoltajaosto	31	229
VI	30	226	Alkoholistihuoltajaosto	26	652
			Irtolaishuoltajaosto ...	26	335

Kunnalliskodin johtokunta kokoontui 14 kertaa käsitellen 363 asiaa. Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 21 kokousta ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykälää yhteensä 190. Työtupien johtokunta kokoontui 11 kertaa käsitellen 130 asiaa.

II. Tärkeimmät päätökset

Tuberkuloottisten toipilasraha. Sen jälkeen kun talousarvioon oli kokeilumielessä varattu 2 milj. mk:n suuruisen määräraha toipilasrahojen maksamista varten tuberkuloottisille huoltolautakunnan harkinnan mukaan, vahvasti huoltolautakunta ¹⁾ seuraavat ohjeet ko. toipilasrahojen maksamisesta:

1. Toipilasrahaa annetaan tarkoitukseen osoitetun määrärahan puitteissa 1. 4. 1954 alkaen toistaiseksi sellaiselle tuberkuloosiparantolassa varsinaista hoitoa saaneelle varattomalle tai vähävaraiselle tuberkuloositoipilaalle, jonka ao. parantolan tai tuberkuloosihuoltotoimiston lääkäri katsoo olevan erityisen toipumiskauden välttämättömässä tarpeessa ja jonka voidaan katsoa toipumiskauden päätyttyä pystyvän ansiotyöllään elättämään itsensä ja perheensä.

Toipilasraha myönnetään yleensä vain ensimmäistä kertaa parantolassa hoidettavana olleelle tuberkuloottiselle. Milloin toipilas on ollut hoidettavana tuberkuloosihoidolaitoksessa useamman kuin yhden kerran, annetaan toipilasrahaa hänelle poikkeuksellisesti vain, milloin uusiutunut hoitajakso on johtanut terveydentilan olennaiseen paranemiseen ja erityisen painavat syyt puoltavat toipilasrahan antamista.

2. Toipilasrahan saamisen edellytyksenä on lisäksi: a) että toipilas vakinaisesti asuu Helsingissä ja että hänellä on täällä kotipaikkaoikeus; b) että toipilas on täyttänyt 16 vuotta; c) että toipilas on varaton tai sellainen vähävarainen, jolla ei ole riittävästi varoja toipilaskauden käyttämiseksi itsensä kuntouttamiseen sekä d) että toipilas on päässyt tuberkuloosihoidolaitoksesta 31. 3. 1954 jälkeen.

3. Toipilasrahaa ei anneta sellaiselle toipilaalle, a) joka toipilasaikanaan saa maksuttoman ylläpidon valtion tai kunnan ylläpitämässä tai avustamassa sairaalassa, hoito- tai huoltolaitoksessa taikka joka on otettu työ-, pakkotyö- tai rangaistuslaitokseen; b) joka kurinpidollisista syistä on poistettu parantolasta ennen hänelle tarpeellisen hoitoajan päättymistä; c) joka omasta aloitteestaan on ennen tarpeelliseksi harkitun hoitoajan päättymistä poistunut tai päästetty sairaalasta sekä d) jonka elämäntavat ovat sellaiset, että on syytä epäillä hänen jatkuvasti viettävän terveydentilaansa vaarantavaa tai ympäristöään häiritsevää elämää.

4. Köyhäinhoidon tarpeessa olevalle toipilaalle annetaan toipilasraha lisäavustuksena eikä sitä saa ottaa huomioon köyhäinhoitoavustuksen suuruutta määrättäessä.

5. Toipilasraha suoritetaan yleensä kuukausittain rahana toipilaalle itselleen. Milloin on aihetta epäillä sen väärinkäyttöä tai milloin muusta erityisestä syystä katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, voidaan se kuitenkin suorittaa yllä tarkoitettua pienemmissäkin erissä tai luontoissuorituksena, niin myös toipilaan aviopuolisolle tai muulle hänen kanssaan yhteistaloudessa elävälle läheiselle omaiselle.

6. Toipilasraha myönnetään huoltolautakunnalle tehtävän kirjallisen hakemuksen perusteella, jonka toipilas ennen parantolasta poistumistaan jättää parantolalle tai välittömästi poistumisensa jälkeen Helsingin kaupungin tuberkuloosihuoltotoimistolle edelleen lääkärinlausunnolla varustettuna huoltolautakunnalle toimitettavaksi.

7. Toipilasrahan maksaminen lakkautetaan: a) jos toipilas otetaan hoidettavaksi edellä 3 a)-kohdassa tarkoitettuun laitokseen; b) jos hän vaarantaa jatkuvan paranemisensa jättämällä ilmeisesti noudattamatta hänelle terveyden hoitamiseksi annettuja ohjeita ja määräyksiä tai c) jos toipilaan olosuhteet niin muuttuvat, ettei hänelle enää voitaisi myöntää toipilasrahaa.

8. Toipilasrahan myöntämisestä ja lakkauttamisesta päättää ao. huoltojaosto.

Samalla vahvistettiin toipilasrahan suuruus 7 500 mk:ksi kuukaudessa toistaiseksi kahden kuukauden toipilasajaksi.

Sittemmin huoltolautakunta ²⁾ tarkisti päätöstään siten, että köyhäinhoidon kotiavustusta saavalle suoritettavan toipilasrahan suuruus vahvistettiin toistaiseksi 3 000 mk:ksi kuukaudessa.

Alkoholistihuollon tehostaminen. Huoltolautakunta myönsi ³⁾ talousarvioon alkoholisti-huollon tehostamiseksi merkitystä määrärahasta avustuksina AA-Kotikerholle 350 000 mk, Vapaan Alkoholistihuollon kannatusyhdistykselle 200 000 mk ja Kansan Raittiusavulle 50 000 mk niiden suorittaman vapaaehtoisen alkoholistihoitotyön tukemiseksi.

¹⁾ Huoltolk. 1. 3. 24 §. — ²⁾ S:n 26. 3. 41 §, 9. 4. 48 §. — ³⁾ S:n 21. 1. 10 §, 7. 3. 20 §, 3. 6. 72 §.

Kunnalliskodin ja vanhainkodin hoitopäivämaksut. Kunnalliskodin ja vanhainkodin edellisen vuoden tilinpäätösten perusteella huoltolautakunta vahvisti ¹⁾ huoltokustannusten perimistoinnassa v. 1954 noudatettaviksi seuraavat hoitopäivämaksut:

	Kunnallis- koti, mk	Vanhain- koti, mk
1. Perittäessä korvausta valtiolta ja kunnilta	689	988
2. Perittäessä korvausta yksityisiltä korvausvelvollisilta:		
a) Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien hoidosta	190	250
b) muualla kotipaikkaoikeuden omaavien hoidosta	689	988
c) kotipaikkaoikeutta vailla olevien hoidosta	689	988

Lisäksi päätettiin, että jos 2 b)- ja 2 c)-kohdissa tarkoitettun huollettavan korvausvelvollinen omainen on viimeksi tullut Helsingissä henkikirjoitetuksi, voidaan häneen nähden perimistoinnassa noudattaa kunnalliskodissa annetun hoidon osalta 190 mk:n ja vanhainkodissa annetun hoidon osalta 250 mk:n hoitopäivämaksuja, mikäli korkeamman taksan soveltaminen johtaisi ilmeiseen kohtuuttomuuteen.

Kunnalliskodin ja vanhainkodin huollettavien rahavarat. Huoltolautakunta vahvisti ²⁾ niiden rahavarojen ylimmän määrän, jonka kunnalliskodin ja vanhainkodin huollettavat saavat kerrallaan pitää hallussaan, 5 000 mk:ksi.

III. Esitykset

Kaupunginhallitukselle huoltolautakunta tai sen hallintojaosto teki esityksiä mm. seuraavista asioista: sosiaaliministeriölle tehtävästä esityksestä invalidihuoltoasetuksen 13 §:n 2 kohdan muuttamiseksi siten, että lainkohdassa tarkoitettujen korvausten hakuaikaa pidennettäisiin yhdellä kuukaudella ³⁾; kodinhoitotoimiston ja kotisairaanhoidoaseman huoneistosta ⁴⁾; ylimääräisen eläkkeen myöntämisestä 100 v. täyttävälle kaupungin asukkaalle, ent. talousapulaiselle E. M. Blomqvistille ⁵⁾; kunnalliskodin johtokunnan oikeuttamisesta päättämään laitoksen kirkon luovuttamisesta tilapäisesti ja määrärajoiksi Käpylän seurakunnan käyttöön ⁶⁾; lääkäripäivystyksen järjestämisestä kunnalliskodin johtokunnan alaisiin laitoksiin ⁷⁾; Tervalammen työlaitoksen vanhan tallirakennuksen purkamisesta ja uuden tallin rakentamisesta ⁸⁾; laitoksen vesi- ja viemärijohtotöiden kiireellisestä jatkamisesta ⁹⁾ sekä laitoksen oikeuttamisesta liittymään jäseneksi Uudenmaan Keinosiemennysyhdistykseen ¹⁰⁾; Vihdin pitäjän Tervalammen kylässä olevan 16.17 ha suuruisen Ojala nimisen tilan ostamisesta Tervalammen työlaitoksen käyttöön ¹¹⁾.

Lisäksi tehtiin kaupunginhallitukselle eräiden virkojen järjestelyä, määrärahoja, ansiomerkkien myöntämistä sekä muita vähäisempiä juoksevia asioita koskevia esityksiä.

IV. Lausunnot

Vuoden kuluessa lautakunta antoi eri viranomaisille lukuisia siltä pyydettyjä lausuntoja, joista osan käsitteli huoltolautakunta, osan lautakunnan hallintojaosto.

Vapaiden huoltojärjestöjen avustusanomukset. Kaupunginhallitukselle antoi huoltolautakunta tai sen hallintojaosto lausunnot seuraavien järjestöjen toimintansa tukemiseksi anomien avustusten, halpakorkoisten lainojen ym. myöntämisestä: Suomen Sokeain liitto ¹²⁾, Vanhusten Turva ¹³⁾, Stiftelsen Sjukhemmet i Helsingfors ¹⁴⁾, Helsingfors Svenska Metodistförsamling ¹⁵⁾, Saalem Lähetys ¹⁶⁾, Suomen Pelastusarmeijan Säätiö ¹⁷⁾, Fruntimmersföreningen i Helsingfors ¹⁸⁾, Reumaliitto ¹⁹⁾, Föreningen de Gamlas vänner ²⁰⁾,

¹⁾ Huoltolk. 26. 3. 37 §. — ²⁾ S:n 13. 9. 95 §. — ³⁾ S:n 22. 10. 102 §. — ⁴⁾ S:n 20. 1. 14 §. — ⁵⁾ Hall.jsto 6. 9. 101 §. — ⁶⁾ Huoltolk. 26. 3. 38 §. — ⁷⁾ S:n 22. 10. 105 §. — ⁸⁾ S:n 1. 3. 21 §. — ⁹⁾ S:n 1. 3. 26 §. — ¹⁰⁾ S:n 9. 4. 45 §. — ¹¹⁾ S:n 3. 6. 57 §. — ¹²⁾ S:n 26. 3. 39 §. — ¹³⁾ S:n 26. 3. 40 §. — ¹⁴⁾ S:n 26. 3. 42 §. — ¹⁵⁾ S:n 9. 4. 50 §. — ¹⁶⁾ S:n 3. 6. 70 §. — ¹⁷⁾ S:n 3. 6. 71 §, 7. 12. 114 §. — ¹⁸⁾ Hall. jsto 14. 6. 61 §. — ¹⁹⁾ S:n 18. 6. 80 §. — ²⁰⁾ S:n 18. 6. 87 §.

Helsingin Taloustyöntekijäin yhdistys¹⁾, Vanhainsuojelun keskusliitto—Centralförbundet för de gamlas väl²⁾ sekä 26:n eri järjestön ja yhdistyksen anomuksista apurahojen myöntämisestä niille yleishyödyllisten yritysten ja laitosten tukemiseksi varatusta määrärahasta.

Muut lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin edellisten lisäksi lausuntoja mm. seuraavista asioista: yksityisten järjestöjen omistamien lomakotien käytöstä akuuttisairaaloista kotiutettavien toipilaitten hoitotarkoituksiin³⁾; vt Semen ym. tekemästä aloitteesta, joka koski taidegrafiikan hankkimista huoltolaitoksiin ym.⁴⁾; vajaamielisten sijoituskysymyksestä, jolloin huoltolautakunta lausunnossaan kannatti kysymyksen järjestämistä yhteistyössä Diakonissalaitoksen kanssa ja ehdotti, että asian yksityiskohtaista ja kiireellistä valmistelua varten asetettaisiin komitea⁵⁾; kunnalliskodin Hirvihaaran haaraosaston rakennus-, korjaus- ja järjestelytöistä⁶⁾; virkasäännön 39 §:n 5 momentin muuttamisesta koskemaan myös kunnalliskodin ja vanhainkodin henkilökuntaa⁷⁾.

Eri jaostojensa toimesta huoltolautakunta antoi viranomaisille ja yksityisille huoltajärjestöille tuhansia yksityisiä henkilöitä ja huollonsaajia koskevia lausuntoja. Eniten pyysivät näitä lausuntoja Kansaneläkelaitos ja Valtion tapaturmatoimisto.

B. Huoltoviraston ja huoltolaitosten toiminta

1. Henkilökunta, huoneistot, kansliatyö

Henkilökunta. Huoltotoimen toimitusjohtaja A. Asteljoki oli 11. 1 alkaen neljän kuukauden virkalomalla tutustuakseen Yhdistyneiden Kansakuntien järjestämällä opintomatkalla pääasiassa vanhusten huoltoon koskeviin kysymyksiin ja järjestelyihin Englannissa ym. Euroopan maissa. Vs. toimitusjohtajana oli vastaavana aikana apulaisjohtaja O. Toivola. Huoltoviraston henkilökunnasta siirtyivät eläkkeelle kanslianhoidaja E. C. Kaila ja huoltotarkastaja M. S. V. Broms sekä erosi notaari S. K. Waismaa. Kaupunginhallitus nimitti apulaisjohtajaksi I. Alhon ja huoltolautakunta notaariksi U. I. Tiaisen. Kaupunkiliiton ansiomerkit myönnettiin asiamies I. Arpialle 30 vuoden sekä kanslianhoidaja E. Kailalle 25 vuoden ja huoltotarkastaja S. Stjernvallille sekä toimistoapulaiselle H. M. Weckströmille 20 vuoden palveluksesta.

Huoltolaitosten henkilökunnassa tapahtuneista muutoksista mainittakoon käsityönopettaja A. E. Roeringin nimittäminen työtupien työtuvanhoitajan virkaan.

Huoneistot ym. Huoltotoimistot pidettiin yleisöä varten avoinna arkipäivisin klo 10—13 paitsi lauantaisin ja juhla-aattoina klo 10—12. Asiamiesosastolla, pääkassalla sekä erityis-huoltoon hoitavilla toimistoilla, kuten alkoholisti- ja irtolaishuoltotoimistolla oli päivä-vastaanottojen ohella lisäksi määräpäivinä iltavastaanottoja.

Toimistotyö. Köyhäinhoitoa, sotilasavustuksia yms. varten asetettujen huoltotoimistojen huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 27 873 kotikäyntiä huoltotapausten tutkimiseksi. Toimistonhoitajat tekivät edellisten lisäksi 642 tarkistuskäyntiä avustuksensaajien luona. Toimistojen huoltosisaret suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huolta perheissä, joissa oli alaikäisiä lapsia, sairaita, vanhuksia tai muita erityishuoltoa tarvitsevia henkilöitä. Näitä kotikäyntejä oli yhteensä 13 838.

Rekisteritoimistossa pidetyn avunsaajain keskusrekisterin henkilökorttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 8 398, joten rekisteri vuoden päättyessä sisälsi kaikkiaan 206 567 korttia. Henkilöasiakirjavihkojen eli ns. aktien luku kasvoi 5 880 ja oli niiden kokonaismäärä vuoden lopussa 186 077. Toimistossa käsiteltiin vuoden aikana 5 047 sairaalahuoltoa koskevaa anomusta, joiden johdosta annettiin maksusitoumus sairaaloihin 3 321 tapauksessa ja 592 tapauksessa varattomuustodistus. Sairaalahoitoanomuksista aiheutui kaikkiaan 1 572 huoltotarkastajien sairaalakäyntiä. Kansaneläkelaitoksen lausunto-pyyntöjä eläkehakemuksista käsitelti toimisto 5 344 antaen niistä tarvittavat lausunnot. Nämä pyynnöt aiheuttivat yhteensä 914 huoltotarkastajien kotikäyntiä. Rekisteritoimistossa laadittiin lisäksi huoltotoimintaa valaisevat tilastolliset katsaukset sekä koottiin niitä varten tarvittava aineisto.

¹⁾ Huoltolk. 13. 9. 92 §. — ²⁾ S:n 22. 10. 106 §. — ³⁾ S:n 1. 3. 22 §. — ⁴⁾ S:n 3. 6. 69 §. — ⁵⁾ S:n 13. 9. 93 §. — ⁶⁾ S:n 22. 10. 107 §. — ⁷⁾ S:n 7. 12. 115 §.

Kodinperustamislainatoimistossa otettiin vastaan 1 008 laina-anomusta. Asiakkaiden käyntejä oli toimistossa 4 766.

Lapsilisätoimisto suoritti sille saapuneiden ilmoitusten perusteella lainmukaiset lapsilisät niihin oikeutetuille nostajille, joiden luku vuoden viimeisenä neljänneksenä oli 56 730 (edellisen vuoden vastaavana aikana 54 952). Näiden lisäksi lastensuojelulautakunta ja huoltolautakunta nostivat lapsilisän sen huostassa olevien tai laitoksissa hoidettavien lasten osalta.

Kodinhoitotoimistoon tehtiin kaikkiaan 3 670 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta toimisto peri korvauksina yhteensä 1 832 489 mk.

Työhuoltotoimisto hoiti sotaorpojen työhuoltoon, ammattiopintojen avustamiseen ja invalidihuoltoon kuuluvat tehtävät ja teki sosiaaliministeriölle esityksiä tai antoi ministeriölle lausuntoja yhteensä 1 165 sekä laati 3 894 maksuosoitusta. Toimiston huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 1 804 kotikäyntiä.

Irtolais- ja alkoholistihoitotoimistoon ilmoitettiin kertomusvuoden aikana kaikkiaan 241 uutta irtolaistapausta, 753 uutta alkoholistitapausta sekä 526 uutta ns. raittiushuoltotapausta. Tutkimuksia, kuulusteluja ja puhutteluja suorittivat huoltotarkastajat yhteensä 26 403. Alkoholistien lähettämistä alkoholistihoitoloihin koskevia esityksiä toimisto teki 389. Yksityiskohtainen selvitys vuoden aikana irtolaishuollossa olleista 966 henkilöstä, alkoholistihuollossa olleista 3 454 henkilöstä sekä raittiushuoltolain kohteina olleista 709 henkilöstä on edempänä ao. luvuissa.

Asiamiesosaston eri toimistojen suorittamista tehtävistä mainittakoon seuraavat numerotiedot:

Yleinen toimisto hoiti päätyönään täyteen huolenpitoon otettujen henkilöiden holhousasiat ja heidän omaisuutensa haltuunottoon, hoitoon ja rahaksimuuttoon liittyvät monipuoliset tehtävät, joiden yhteydessä lautakunnan puolesta jouduttiin runsaasti mm. esiintymään oikeusistuimissa. Vuoden aikana toimisto hoiti kaikkiaan 1 994 henkilön omaisuusasioita, joista 881 oli uusia, kertomusvuoden aikana vireillepantuja ja joista seuraavaan vuoteen siirtyi 1 172 muiden tultua vuoden kuluessa loppuunhoidetuiksi. Toimistossa pidetyn holhouskortiston mukaan oli holhouksessa vuoden alussa 801 ja lopussa 850 henkilöä.

Ulkokuntalaisia koskevien asiain eli A-toimisto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 2 775 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 2 179 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna vireillepantuja uusia tapauksia 1 300. Kaikista vireillä olevista tapauksista saatiin kertomusvuonna lopullisesti selvitettyiksi 924.

Ulkokunnissa huollettuja helsinkiläisiä koskevien asiain eli B-toimistoon saapui vuoden varrella toisilta kunnilta korvausvaatimuksia, jotka koskivat 2 1328 eri päähenkilöä.

Valtiontapauksen eli D-toimisto haki korvauksia valtiolta huoltolakien nojalla annettua huollosta, jonka valtio on velvollinen korvaamaan kaikkiaan 1 053 eri henkilöä koskevassa tapauksessa, ja koski niistä 386 köyhäinhoitoa, 21 lastensuojeluhoitoa ja 3 molempia, 3 alkoholistihoitoa, 6 irtolaishuoltoja, 347 tapauksessa oli kysymys sotasiirtolaishoidosta ja 287 tapauksessa siirtoväkeen kuuluville annettua huollosta. Näiden lisäksi 1 143 tapauksessa oli kysymys kansaneläkkeen lisäeläkkeiden kunnanosuuksien korvaamisesta. Edelleen toimisto haki korvausta 500 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä huoltoavustuksesta.

Yksityisiin elatusvelvollisiin kohdistuvien korvausasiain eli L-toimisto velkoi yksityisiltä elatusvelvollisilta korvausta 13 601 avunsaajapäähenkilölle annettua avustuksesta, joista 8 934 koski huoltolautakunnan sekä 4 667 lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Uusia tapauksia oli kokonaismäärästä 4 197, joista 3 260 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan. Kertomusvuonna selvitettiin lopullisesti kaikkiaan 2 362 tapausta, niistä huoltolautakunnan 1 637 ja lastensuojelulautakunnan 725. Työlaitokseen toimisto lähetti 55 miestä ja 3 naista työllään korvaamaan saatua köyhäinhoitoa. Yksityisiin maksuvelvollisiin kohdistuva perimistoiminta tapahtui pääasiassa huoltotoimistoissa L-toimiston valvomana. Toimistossa toimivat seuraavat erikoistyöryhmät: lastensuojeluhoidosta aiheutuvia korvauksia perivä ns. Ls-ryhmä, oikeudenkäynti- ja tutkimusasiain ryhmä, joka mm. hoitaa yksityisiä maksuvelvollisia vastaan kohdistettavat lainhakuasiat, työlaitokseen toimittamiset jne., sekä ns. eläkeasiain ryhmä, joka hoitaa huolto-

lautakunnalle kansaneläkkeistä aiheutuvat ja lautakunnalle maksettavaksi määrättyjä ja välitettäviä eläkkeitä koskevat asiat.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

a. Köyhäinhuoltolakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Avunsaajien lukumäärä. Varsinaisia avustuksensaajia oli yhteensä 11 880 henkilöä eli 3.0 % kaupungin asukasluvusta vuoden lopussa. Miehiä oli näistä 4 185, naisia 7 359 ja alle 16-vuotiaita lapsia 336. Edelliseen vuoteen verrattuna oli kokonaislukumäärässä lisäystä 355 henkilöä eli 3.1 %.

Tilapäistä avustusta eli yksinomaan kotiaavustusta vuoden aikana alle 2 500 mk saaneita oli 1 164 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verrattuna merkitsi 66 henkilön eli 6.0 %:n lisäystä. Laskemalla molemmat edellä olevat avustuksensaajain ryhmät yhteen, saadaan välittömästi avustettujen luvuksi 13 044 henkilöä.

Näiden lisäksi tuli kotiin annetuista varsinaisista kotiaavustuksista välillisesti osalliseksi 4 808 henkilöä, joista avunsaajain aviopuolisoita 910 ja lapsia 3 898. Laskemalla yhteen varsinaiset sekä tilapäisesti ja välillisesti avustetut, saadaan Helsingin kaupungin köyhäinhoidosta osalliseksi tulneiden yhteissummaksi 17 852. Tämä lukumäärä on korkein sitten v:n 1941.

Yllä esitettyihin lukuihin sisältyvät myös erillään pidettävänä ryhminä on vielä mainittava muissa kunnissa avustetut, mutta Helsingissä kotipaikkaoikeutta nauttivat henkilöt, yhteensä 2 328 sekä huoltotoimen varsinaisiin määrärahoihin kuulumattomilla lahjoitusvaroilla avustetut 61 henkilöä. Köyhäinhuoltoavustusta nauttineiden henkilöiden lukumäärän kehitystä vv. 1945—1954 absoluuttisesti sekä suhteessa kaupungin hengille kirjoitetun väestön keskilukuluukuun kunkin vuoden lopussa osoittaa seuraava vertailu:

	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Absoluuttiset luvut										
Varsinaiset avunsaajat	6 587	7 698	7 281	7 432	8 628	8 629	8 743	9 397	11 525	11 880
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	7 049	8 106	8 385	8 326	9 782	9 475	9 361	10 169	12 623	13 044
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	8 130	10 192	10 481	10 390	12 714	12 363	12 151	13 485	17 432	17 852
%:na väkiluvusta										
Varsinaiset avunsaajat	2.4	2.8	2.0	2.1	2.4	2.3	2.3	2.4	2.9	3.0
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	2.6	2.4	2.3	2.3	2.7	2.6	2.5	2.6	3.2	3.2
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	2.9	3.0	2.0	2.9	3.5	3.3	3.2	3.5	4.4	4.4

Seuraavassa esitetään yksityiskohtaisempia selvityksiä tärkeimmästä avunsaajien ryhmästä, varsinaisista avunsaajista. Näistä oli syntymäpaikan mukaan 79.5 % syntynyt muualla kuin Helsingin kaupungissa. Eriksen miehistä, naisista ja alle 16-vuotiaista lapsista oli muualla kuin Helsingissä syntyneitä:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla kuin Helsingissä syntyneitä	3 166	6 252	23	9 441
%:na varsinaisista avunsaajista	75.7	85.0	6.8	79.5

Siten siis yli $\frac{3}{4}$ miehistä ja runsaasti $\frac{4}{5}$ naisista ei kuulunut kaupungin syntyperäiseen väestöön, kun sen sijaan lapset, vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta, olivat helsinkiläissyntyisiä. Kertomusvuoden tilanne ei sanottavasti poikennut edellisistä vuosista.

Avunsaajien kotipaikkaoikeus. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus muualla kuin Helsingin kaupungissa oli 2 408 henkilöllä eli 20.3 %:lla varsinaisista avunsaajista, ja on tähän luettu myös ne henkilöt, joiden kotipaikkaoikeus oli selvittämättä tai riidanalainen. Ryhmän suuruus ja prosenteissa laskettu osuus kaikista varsinaisista avustetuista on vv. 1945—1954 kehittynyt seuraavasti:

	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien luku	1 590	1 834	1 625	1 693	1 890	1 847	1 961	2 006	2 328	2 408
%:na varsinaisista avunsaajista...	24.1	23.8	22.8	22.8	21.8	21.4	22.4	21.8	20.2	20.8

Helsingin kaupungissa avustettujen ns. ulkokuntalaisten ja valtion tapausten osuus muodosti siten viidenneksen kaikista varsinaisista köyhäinhoidon avunsaajista.

Avuntarpeen syy. Avuntarpeen syynä 16 vuotta täyttäneillä avunsaajilla oli hallitsevassa asemassa sairaus, kivullosuus ja muu työkyvyttömyys, joiden osuus oli 59.6 %, joista mielisairaus 16.6 %, tuberkuloosi 6.6 %, vajaamielisyys 1.2 %, nivelreumatismi 1.2 %, raajarikkoisuus 0.7 %, sokeus ja kuurous 0.4 % sekä muut sairaudet 32.9 %. Suuruisjärjestyksessä toisella sijalla esiintyi syynä vanhuudenheikkous, 19.6 %, ja seuraavina työttömyys, 6.4 %, riittämätön ansio, 2.5 %, elatusvelvollisuuden laiminlyönti, 1.9 %, synnytys, 1.8 %, huolehtiminen avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta, 1.1 %, aviopuolison perheensä jättäminen, 0.9 %, perheen suurilukuisuus, 0.9 %, aviopuolison kuolema, 0.1 %, sekä tässä mainitsemattomat muut syyt, 5.2 %. Eri sukupuolien osalta eroaa useimpien syyryhmien suhteellinen osuus varsin vähän. Kuitenkin muutamissa syyryhmissä sukupuolien välinen ero oli tuntuva: vanhuudenheikkous esiintyi syynä naisilla 25.9 %:lla, mutta miehillä vain 8.6 %:lla, kun taas tuberkuloosi oli syynä miehistä 12.7 %:lla ja naisista vain 3.2 %:lla.

Yhdistämällä eri syyryhmät suuremmiksi ryhmiksi, jakautuu niiden osuus prosentteina kymmenvuotiskautena 1945—54 seuraavasti:

Avuntarpeen syy	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Vanhuudenheikkous	27.4	25.4	26.5	22.5	20.8	22.1	22.0	21.8	18.0	19.6
Mielisairaus ja vajaamielisyys ...	23.4	21.8	23.4	22.5	20.2	20.4	20.9	20.4	17.5	17.8
Muut sairaudet ¹⁾	39.0	40.5	38.9	42.7	44.2	43.9	43.4	42.8	42.1	41.8
Aviopuolison kuolema	0.1	0.2	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.4	0.3	0.1
Perheen suurilukuisuus	0.4	0.6	0.9	1.0	0.7	0.8	0.9	0.7	0.5	0.9
Epäsosiaalinen elämäntapa ²⁾	5.0	6.3	6.4	6.5	7.1	6.7	7.6	8.7	8.4	8.9
Työttömyys	1.1	1.2	0.9	0.8	2.5	1.4	1.0	2.8	8.8	6.4
Muut syyt ³⁾	3.6	4.0	2.7	3.7	4.8	4.5	4.0	3.9	4.4	4.5
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Eri ikäryhmissä vaihteli erilaisten syiden suhteellinen osuus kertomusvuonna suuresti. Niinpä sairaus ja mielisairaus olivat hallitsevina avuntarpeen syinä alle 65-vuotiailla, kun taas yli 65-vuotiaiden pääasiallisimpana syynä oli vanhuudenheikkous. Erikseen on lisäksi huomattava, että 20—29 ja 30—39 vuotiaiden kohdalla epäsosiaalisen elämäntavan osuus avuntarpeen syynä oli melkoisen suuri. Seuraava taulukko osoittaa lähemmin avuntarpeen syiden suhteellisen osuuden eri ikäryhmissä.

¹⁾ Erilaiset sairaudet, sokeus, kuurous, raajarikkoisuus ja vähentynyt työkyky. — ²⁾ Avunsaajan tai hänen aviopuolisonsa työhaluttomuus, huolimattomuus, juoppous, perheen jättäminen ym. — ³⁾ Riittämätön ansio, aviolapsen synnytys sekä muut sekalaiset syyt.

Avuntarpeen syy	16-19 v. %	20-29 v. %	30-39 v. %	40-49 v. %	50-59 v. %	60-64 v. %	65 v. — %
Vanhuuden heikkous	—	—	—	—	—	—	62.7
Mielisairaus ja vajaamielisyys	8.9	17.3	21.2	23.7	23.7	19.2	10.0
Muut sairaudet	39.0	33.4	38.0	48.6	62.4	72.2	24.7
Aviopuolison kuolema	—	0.2	0.2	0.3	0.2	0.1	—
Perheen suurilukuisuus	—	0.5	2.9	1.7	0.6	—	—
Epäsosiaalinen elämäntapa	17.8	29.4	18.1	11.1	3.3	1.7	0.3
Työttömyys	11.0	11.9	11.6	8.8	6.8	3.9	0.7
Muut syyt	23.3	7.3	8.0	5.8	3.0	2.9	1.6
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Alle 16-vuotiaiden lasten avuntarpeen syynä oli lapsen sairaus tai viallisuus 26.2 % ja jokin vanhemmista johtuva seikka, 73.8 %.

Aikuisiin avunsaajiin nähden selvitettiin myös avuntarpeen pääsyyn ohella vaikuttava lisäsy, milloin sen katsottiin oleellisesti vaikuttavan avustuksen tarpeeseen. Huomioon otettava lisäsy esiintyi 2 613 henkilön kohdalla, joista 1 118:lla oma tai perheessä esiintynyt sairaus, kivulloisuus tai muuten vähentynyt työkyky, 592:lla riittämätön ansio, 354:llä juoppous tai muu epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus sekä 131:llä perheen suuruus, muiden lisäsyiden esiintyessä harvemmin.

Avustuksen muodon mukaan ryhmittyivät varsinaiset avustuksensaajat seuraavasti:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia ¹⁾	Yhteensä
Yksinomaan laitoksissa olleita	1 358	2 707	264	4 329
» yksityishoidossa olleita	3	1	—	4
» kotiaivustusta saaneita	1 911	3 245	53	5 209
Laitoshoidon lisäksi kotiaivustusta saaneita	913	1 405	19	2 337
Laitos- ja yksityishoidon lisäksi kotiaivustusta saaneita	—	1	—	1
Yhteensä	4 185	7 359	336	11 880

Jos avunsaajat ryhmitellään Suomen virallisessa huoltotilastossa käytännössä olevan menettelytavan mukaan vain kolmeen ryhmään, jolloin yksityishoidon katsotaan voittavan kotiaivustuksen ja laitoshoidon molemmat edelliset, saadaan seuraava asetelma:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia ¹⁾	Yhteensä
Laitoksissa olleita	2 271	4 113	283	6 667
Yksityishoidossa olleita	3	1	—	4
Kotiaivustusta saaneita	1 911	3 245	53	5 209
Yhteensä	4 185	7 359	336	11 880

Laitoshoidtoa joko yksinomaan tai yksityishoidon ja kotiaivustuksen ohella sai siis 6 667 henkilöä eli 56.1 % varsinaisista avunsaajista (ed. v. 57.0 %) ja yksinomaan kotiaivustusta 43.9 % (42.9 %), yksityishoidon osuuden ollessa vain 0.03 %.

Avustuksen säännöllisyys tai lyhytaikaisuus. Selvitettäessä avustuksen saajien jakautumista avustuksen säännöllisyyden tai lyhytaikaisuuden mukaan on tällöin säännölliseksi katsottu avustus, jota kertomusvuonna annettiin keskeytymättä vähintään 6 kk:n aikana, sekä avustus, joka täyttämättä keskeytymättömyyden vaatimusta kesti vähintään 9 kk. Lyhytaikaista on ollut kaikki muu avustus. Tämän perusteella varsinaista avustusta saaneet henkilöt jakautuivat seuraavasti:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Säännöllinen	1 616	3 626	6	5 248
Lyhytaikainen	2 569	3 733	330	6 632
Yhteensä	4 185	7 359	336	11 880

¹⁾ Lasten saama kotiaivustus käsitti etupäässä heille henkilökohtaisesti annettuja lääkkeitä, sairaanhoitovälineitä tms.

Suurin osa eli 55.8 % kaikista varsinaisista avunsaajista sai lyhytaikaista avustusta.

Avunsaajien siviilisäätö ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan varsinaisista 16 vuotta täyttäneistä avunsaajista oli naimattomia 40.7 %, naimisissa olevia 27.1 %, eronneita 12.3 % ja leskiä 19.9 %. Miehet ja naiset ryhmittivät varsin eri tavoin: kun miehistä oli naimattomia 37.3 %, naimisissa olevia 43.1 % ja leskiä 7.0 %, oli naisista naimattomia 42.6 %, vajaa kolmasosa eli 27.3 % oli leskiä ja vain 18.1 % naimisissa olevia. Eronneita oli miehistä 12.6 % ja naisista 12.0 %. Syntyperän mukaan oli alle 16-vuotiaista 87.5 % aviosyntyisiä ja 12.5 % aviottomia. Isä oli kuollut 28 avustetulta lapselta ja 18 lapsen isästä ei ollut tietoa.

Avunsaajien ikä. Varsinaisista avunsaajista 97.2 % oli 16 vuotta täyttäneitä ja vain 2.8 % alle 16-vuotiaita lapsia. 16 vuotta täyttäneiden jakautuminen eri ikäryhmiin oli seuraavan taulukon mukainen:

Ikä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	62	1.5	84	1.2	116	1.3
20—29	507	12.1	785	10.7	1 292	11.2
30—39	769	18.4	919	12.5	1 688	14.6
40—49	1 005	20.4	1 070	14.5	2 075	18.0
50—54	440	10.5	501	6.8	941	8.1
55—59	359	8.6	539	7.3	898	7.8
60—64	312	7.4	583	7.9	895	7.7
65—69	289	6.9	737	10.0	1 026	8.9
70—	442	10.6	2 141	29.1	2 583	22.4
Yhteensä	4 185	100.0	7 359	100.0	11 544	100.0

Ikäryhmitys osoittaa, että 55 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia eli siis henkilöitä, joiden köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus ei enää muutu, oli 46.8 % kaikista täysikasvuista avunsaajista. Vanhuuden rajaksi tavallisesti määritellyn 65 vuotta oli avunsaajista sivuuttanut 31.3 %.

Avunsaajien ammatti. Täysikasvuiset avunsaajat jakautuivat eri ammattiryhmiin seuraavasti:

Ammatti	Miehiä		Naisia		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia.....	94	2.2	123	1.7	217	1.9
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia ...	50	1.2	84	1.1	134	1.2
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	231	5.5	664	9.0	895	7.7
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	291	7.0	669	9.1	960	8.3
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	1 715	41.0	2 044	27.8	3 759	32.6
Muita työntekijöitä	1 353	32.3	1 634	22.2	2 987	25.9
Merimiehiä ja kalastajia	99	2.4	11	0.1	110	0.9
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	123	2.9	190	2.6	313	2.7
Yksityisten palvelijoita	2	0.1	1 116	15.2	1 118	9.7
Muun elinkeinon harjoittajia	35	0.8	203	2.8	238	2.1
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia.....	192	4.6	621	8.4	813	7.0
Yhteensä	4 185	100.0	7 359	100.0	11 544	100.0

Kuten edellisinäkin vuosina esiintyivät suurimpina ryhminä tehdas- ym. ammattityöntekijät sekä muut työntekijät, joihin luetaan ammattitaidottomat aputyöntekijät yms. ja kuului näihin ryhmiin yhteensä yli puolet kaikista täysikasvuista avunsaajista. Erikseen miehistä oli näiden ryhmien osuus kolme neljäsosaa, naisista puolet. Merkille pantava on lisäksi naisten kohdalla yksityisten palveluksessa olleiden suhteellisen suuri ryhmä.

Alle 16-vuotiaat lapset on ryhmitetty vanhempiensa ammatin mukaan, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin. Näistä oli tehdas- ym. ammattityöntekijöitä 57.7 %, muita työn-

tekijöitä 14.0 %, liikeapulaisia ja työnjohtajia 8.0 %, muiden ammattiryhmien osuuden ollessa vähäinen.

Mainittakoon vielä, että kaikista varsinaisista avustuksensaajista oli kertomusvuonna 4 609 henkilöä saanut vanhuusavustusta tai kansaneläkkeen lisäeläkettä sekä että 422 avunsaajaperhettä oli saanut perhelisälain edellyttämää perhelisää.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään vielä tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoidon saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen, yksityishoidossa olleista ja kotiaavustusta saaneista.

Laitoshoido

Köyhäinhuoltolain nojalla hoidettiin kaikista varsinaisista avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 2 271 miestä, 4 113 naista ja 283 alle 16-vuotiaasta lasta eli kaikkiaan 6 667 eri henkilöä (ed. v. 6 571).

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli heidän kohdallaan 1 229 621 (1 178 011), joten laitoksissa ollutta henkilöä kohden tuli keskimäärin 184.4 huoltopäivää (179.3).

Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidot ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken:

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1954

16 vuotta täyttäneet

Laitos	Hoidot			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidetta kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisien	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	2 271	4 113	6 384	389 199	830 513	1 219 712	191.1
Kaupungin omat laitokset	1 949	2 969	4 918	339 764	648 207	987 971	200.9
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	525	1 065	1 590	122 377	280 083	402 460	253.1
Kunnalliskoti	341	780	1 121	75 088	164 577	239 665	213.8
Vanhainkoti	151	407	558	39 064	115 506	154 570	277.0
Tervalammen työlaite	89	—	89	8 225	—	8 225	92.4
<i>Sairaalat</i>	930	938	1 868	57 477	46 969	104 446	55.9
Marian sairaala	325	355	680	9 236	9 474	18 710	27.5
Kivelän sairaala	273	396	669	11 226	18 195	29 421	44.0
Tuberkuloosiparantola	284	110	394	33 982	16 200	50 182	127.4
Auroran sairaala	69	48	117	1 909	1 591	3 500	29.9
Malmin sairaala	44	70	114	1 124	1 509	2 633	23.1
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden huoltolaitokset</i>	591	1 077	1 668	159 846	321 091	480 937	288.3
Nikkilän sairaala	430	878	1 308	140 112	280 360	420 472	321.5
Kivelän sairaala	165	175	340	19 507	27 617	47 124	138.6
B-sairaala, Salo	1	44	45	170	6 490	6 660	148.0
Keskuskoti	—	55	55	—	6 379	6 379	116.0
Sielullisesti sairaiden vastaanottoasema	4	7	11	57	245	302	27.5
<i>Kesäsiirtolat</i>	1	1	2	64	64	128	64.0
Muiden omistamat laitokset	440	1 357	1 797	49 435	182 306	231 741	129.0
<i>Vanhainkodit ja turvakodit</i>	42	582	624	7 122	101 408	108 530	173.9
Vanhainkoti Altenheim	—	6	6	—	1 896	1 896	316.0
» Aurinko	2	5	7	518	1 356	1 874	26.8
» Bergahemmet	—	2	2	—	730	730	365.0
» De gamla hem	—	5	5	—	1 825	1 825	365.0
» Helenahemmet	—	2	2	—	730	730	365.0
» Hemgården	—	3	3	—	1 088	1 088	362.7
» Iltala	—	5	5	—	1 276	1 276	255.2
» Kanerva	—	13	13	—	4 745	4 745	365.0
» Kylänpää	—	11	11	—	3 176	3 176	288.7
» Käpyrinne	2	15	17	435	4 173	4 608	271.1
» Lugnet	—	9	9	—	3 037	3 037	337.4
» Maria-yhdistyksen	—	24	24	—	7 027	7 027	292.8
» Rouvasväenyhdistyksen	—	6	6	—	2 039	2 039	339.8

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoitoaikaa koko
	Miehiä	Naisia	Yh- teensä	Mies- ten	Nais- ten	Yh- teensä	
Vanhainkoti Ruotsalaisen metodistiseura-							
kunnan	—	3	3	—	1 095	1 095	365.0
» Seurakuntien	—	81	81	—	25 442	25 442	314.1
» Sjömansro	4	—	4	1 126	—	1 126	281.5
» Syysaurinko	1	1	2	365	365	730	365.0
» Venäläisten	13	48	61	3 169	15 133	18 302	300.0
» Palvelijatarkoti, Taloustyön-							
tekijäin yhdistyksen	—	9	9	—	2 861	2 861	317.9
Lepokoti: Heponiemen	—	1	1	—	19	19	19.0
» Kaisankoti	—	23	23	—	588	588	25.6
» Lepopirtti	4	12	16	164	410	574	35.9
» Mallusjoen	6	10	16	366	678	1 044	65.3
» Nurmijärven	—	1	1	—	27	27	27.0
» Päiväkumpu	4	4	8	59	118	177	22.1
» Tyynelän	—	1	1	—	20	20	20.0
Hevossalmen Kurssi- ja Lomakoti	—	1	1	—	125	125	125.0
Kuortaneen Invalidikoti	1	1	2	93	30	123	61.5
Leppävaaran Nuorisokoti	—	2	2	—	179	179	89.5
Kovaosaisten Ystävät yhdistyksen Veljes-							
koti	2	—	2	95	—	95	47.5
Uupuvan Apu-Säätiön Hoitokoti	1	—	1	61	—	61	61.0
Ensi-Koti	—	79	79	—	4 820	4 820	61.0
Solhem äitikoti	—	1	1	—	79	79	79.0
Pippingsköldin äitikoti	—	71	71	—	4 359	4 359	61.4
Emmauskoti	—	130	130	—	10 683	10 683	82.2
Kuhankosken Tyttökoti	—	1	1	—	59	59	59.0
Tyttöjen Työkoti, Alavus	—	2	2	—	671	671	335.5
Hovin Koulukoti	2	—	2	671	—	671	335.5
Söderlundin Lastenkoti	—	1	1	—	120	120	120.0
Ävikin Kuuromykkäkoti	—	1	1	—	365	365	365.0
Aulan kesäsiirtola	—	1	1	—	64	64	64.0
Työkodit ja siirtolat	8	32	40	850	1 359	2 209	55.2
Rajamäen työsiirtola	1	—	1	294	—	294	294.0
Turvakoti Väinölä	—	32	32	—	1 359	1 359	42.5
Uudenmaan työlaitos	7	—	7	556	—	556	79.4
Sairaalat, parantolat yms.	292	668	960	9 180	20 319	29 499	307.3
Helsingin yleisen sairaalan synnytysosastot	—	148	148	—	1 600	1 600	10.8
Helsingin yleisen sairaalan muut osastot	113	315	428	2 546	7 292	9 838	23.0
Kätilöopisto	—	44	44	—	502	502	11.4
Allergiasairaala	2	6	8	44	491	535	66.9
Radiumkoti	3	2	5	117	11	128	25.6
Sanerva sairaala	—	1	1	—	7	7	7.0
Suomen Punaisen Ristin Sairaala	135	107	242	2 999	2 362	5 361	22.2
Suomen Punaisen Ristin Plastiikkasairaala ..	2	—	2	71	—	71	35.5
Työterveyslaitos	7	7	14	229	210	439	31.4
Betania Sairaskoti	—	3	3	—	471	471	157.0
Helsingin Sairaskoti	—	9	9	—	2 931	2 931	325.7
Salve Sairasaputoimisto	4	5	9	107	180	287	31.9
Kotivalli	1	2	3	89	47	136	45.3
Etelä-Saimaan yleinen sairaala	1	—	1	5	—	5	5.0
Porvoon synnytyslaitos	—	1	1	—	10	10	10.0
Västra Nylands sjukhus	1	1	2	3	8	11	5.5
Erilaiset tuberkuloosiparantolat	10	3	13	867	738	1 605	123.5
Karkun parantola	1	—	1	30	—	30	30.0
Invalidisäätiön Huoltolaitos	2	3	5	68	190	258	51.6
Invalidisäätiön parantola	1	—	1	127	—	127	127.0
Kolmirannan Naisinvalidien Ammatti-							
oppilaitos	—	1	1	—	10	10	10.0
Käpylän Kuntouttamislaitos	—	1	1	—	108	108	108.0
Reumasäätiön sairaala	6	5	11	337	420	757	68.8
Lempäälän luonnonparantola	—	1	1	—	14	14	14.0
Veikkolan Parantola	12	26	38	1 484	1 622	3 106	81.7
Kaatumatautisten hoitolat	2	3	5	57	1 095	1 152	230.4

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidettua kohtaa
	Miehiä	Naisia	Yh- teensä	Mies- ten	Nais- ten	Yh- teensä	
<i>Mielisairashoitolat</i>	104	187	291	32 283	59 220	91 503	314.4
Lapinlahden sairaala	5	7	12	206	336	542	45.2
Niuvanniemen sairaala	—	1	1	—	365	365	365.0
Pitkäniemen sairaala	1	3	4	365	1 095	1 460	365.0
Kellokosken Sairaala	39	68	107	12 001	22 180	34 181	319.4
Harjavallan piirimielisairaala	1	—	1	365	—	365	365.0
Tammisaaren piirimielisairaala	32	66	98	10 082	20 166	30 248	308.7
Uudenkaupungin piirimielisairaala	—	18	18	—	6 570	6 570	365.0
Vaalialan tylsämielisten lasten hoitola	6	7	13	1 964	2 519	4 483	344.8
Helsingin Diakonissalaitoksen Rinnekoti ...	18	17	35	6 570	5 989	12 559	358.8
Toivolän poikakoti	2	—	2	730	—	730	365.0

16 vuotta nuoremmat

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidettua kohtaa
	Poikia	Tyt- töjä	Yh- teensä	Poi- kien	Tyttö- jen	Yh- teensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	161	122	283	5 954	3 955	9 909	35.0
Kaupungin omat laitokset	130	96	226	4 649	3 309	7 958	35.2
<i>Sairaalat</i>	123	92	215	4 147	3 021	7 168	33.3
Marian sairaala	54	34	88	1 121	718	1 839	20.9
Kivelän sairaala	18	16	34	448	292	740	21.8
Tuberkuloosiparantola	7	4	11	798	380	1 178	107.1
Auroran sairaala	57	40	97	1 752	1 628	3 380	34.8
Malmin sairaala	1	1	2	28	3	31	15.5
<i>Mielisairaalat</i>	5	3	8	442	258	700	87.5
Nikkilän sairaala	1	—	1	188	—	188	188.0
Kivelän sairaala	4	3	7	254	258	512	73.1
<i>Kesäsiirtolat</i>	2	1	3	60	30	90	30.0
Muiden omistamat laitokset	34	29	63	1 305	646	1 951	31.0
<i>Turvakodit</i>	1	—	1	57	—	57	57.0
Helsingin Sokeat yhdistyksen lepokoti	1	—	1	57	—	57	57.0
<i>Sairaalat, parantolat yms.</i>	32	29	61	1 223	646	1 869	30.6
Helsingin yleinen sairaala	25	24	49	741	516	1 257	25.7
Suomen Punaisen Ristin Sairaala	5	2	7	87	9	96	13.7
Västra Nylands sjukhus	—	1	1	—	8	8	8.0
Erilaiset tuberkuloosiparantolat	1	1	2	92	17	109	54.5
Reumasäätiön sairaala	—	1	1	—	96	96	96.0
Kaatumatautisten hoitolat	1	—	1	303	—	303	303.0
<i>Mielisairashoitolat</i>	1	—	1	25	—	25	25.0
Lapinlahden sairaala	1	—	1	25	—	25	25.0

Näiden taulukoiden mukaan tuli 81.0 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 32.7 % huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoidoiloissa oli melkein puolet eli 46.6 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, kunnalliskodissa, vanhainkodissa sekä Tervallammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoidtoa saaneista 525 miestä ja 1 065 naista eli yhteensä 1 590 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 39 henkilön vähenystä. Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Kunnalliskoti

Edellisenä vuonna aloitetut muutos- ja uudisrakennustyöt kunnalliskodin muuttamiseksi kroonikkojen hoitolaksi jatkuivat kertomusvuonna. Näistä töistä laboratorion laa-

jennus saatiin päätökseen toukokuussa ja henkilökunnan asuinrakennus harjannostovaiheeseen huhtikuussa. A-rakennuksen peruskorjaustyö puolestaan aloitettiin elokuussa.

Suomen Kaupunkiliiton ansiomerkit pitkäaikaisesta palveluksesta jaettiin seuraaville kunnalliskodin viranhaltijoille: kultainen ansiomerkki vahtimestari F. N. Halmiselle sekä hopeiset yölihoitajatar A. A. Josefssonille sekä hoitajille A. Niemelle ja E. Tähtiselle.

Kunnalliskodin vanhin huollettava M. Puschkareff täytti 100 vuotta 3. 9. ja kaupunginvaltuusto myönsi hänelle tällöin ylimääräisen eläkkeen.

Huollettavat. Kunnalliskodissa hoidettiin kertomusvuonna 341 miestä ja 780 naista, yhteensä 1 121 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 722 henkilöä, vuoden varrella otettiin 399 ja poistettiin 540 henkilöä. V:een 1955 jäi 581 henkilöä. Laitoksen työhuoneissa päivisin työskennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei hoidokkilukuihin ole luettu.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään	84	Lähetettiin muihin laitoksiin	30
Lähetettiin kotikuntaansa	4	Karkasi laitoksesta	1
Lähetettiin vanhainkotiin	157	Kuoli	264
		Yhteensä	540

Uusien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku eri kuukausina selviää seuraavasta:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu .	68	45	734	Heinäkuu ...	33	25	567
Helmikuu ..	42	33	742	Elokuu	17	24	581
Maaliskuu .	42	40	744	Syyskuu ...	29	27	590
Huhtikuu ..	37	34	749	Lokakuu ...	27	30	595
Toukokuu .	29	40	735	Marraskuu ..	27	31	601
Kesäkuu ...	29	164	660	Joulukuu ...	19	47	593
		Koko vuosi .	399			540	657

Huoltopäiviä oli koko vuonna 239 665 eli 213.8 päivää keskimäärin huollettavaa kohden. Miespuoliset huollettavat olivat laitoksessa keskimäärin 220.2, naispuoliset 211.0 hoitopäivää.

Menot ja tulot. Kunnalliskodin menot ja tulot, lukuunottamatta tuotantolaitoksia, ilmenevät seuraavasta asetelmasta:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Kunnalliskodin	190 021 013	Kunnalliskodin	1 135 267
Yhteiset menot	37 719 218	Luontoisetukorvaukset	7 142 923
Yhteensä	227 740 231	Yhteensä	8 278 190

Tuotannollisten laitosten yhteinen tappio oli kaikkiaan 399 613 mk (ed. v. voitto 5 623 812 mk). Siitä tuottivat tappiota kunnalliskodin työhuoneet 406 110 mk ja pesula 163 261 mk sekä puutarha voittoa 169 758 mk.

Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli tuotantolaitosten menoja huomioonottamatta 950: 24 mk. Jos vähennetään kunnalliskodin ja luontoisetutulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi 915: 70 mk. Jos otetaan huomioon myös tuotantolaitosten tappio, tulee hoitopäivän nettokustannukseksi 917: 37 mk. Kustannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokinnasta olivat henkilöä ja päivää kohden 112: 65 mk, mihin eivät sisälly ruoanvalmistuskustannukset.

Huollettavien työ. Työkykyiset huollettavat suorittivat maanviljelys- ja taloustöitä sekä työskentelivät laitosten työhuoneissa ja pesulaitoksessa. Huollettavien askartelutyönä valmistamia esineitä esiteltiin yleisölle joulukuussa pidetyissä myyjäisissä.

Lääkärihoito. Laitoksen laboratoriossa suoritettiin kertomusvuonna kaikkiaan 10 449 tutkimusta. Röntgenosastolla annettiin hoitoa 538 kertaa. Fysikaalista hoitoa annettiin 6 204 kertaa. Poliklinikassa lääkärin vastaanotolla käyntien luku oli 1 941 ollen suurin huhtikuussa, 229, ja pienin kesäkuussa, 106.

Ruumiinavaus pyrittiin suorittamaan kaikissa tapauksissa, jolloin se kuolemansyyn selvillesaamiseksi oli tarkoituksenmukaista, ja toimitettiin niitä 86, pääasiallisesti yliopiston patologisessa laitoksessa.

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 264 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Mp.	Np.	Yht.	Kuolemansyy	Mp.	Np.	Yht.
Vanhuudentaudit	2	6	8	Virtsaelinten taudit	1	4	5
Tartuntataudit	—	3	3	Kasvaimet	12	20	32
Hermoston taudit	6	36	42	Ruoansuolatuselinten taudit	—	1	1
Verenkiertoelinten taudit ...	21	73	94	Herkistymissairaudet	—	2	2
Hengityselinten taudit	16	56	72	Veren ja vertamuodostavien elinten taudit	—	2	2
				Tapaturmat	—	2	2
				Tuki- ja liikuntaelinten taudit	—	1	1
				Yhteensä	58	206	264

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Laitoksen jumalanpalvelus- ja hartaustilaisuudet on kunnalliskodin muututtua entistä suuremmassa määrin sairaalan luontoiseksi siirretty pidettäväksi osastoissa, ja oli tilaisuuksien yhteinen lukumäärä 105, joista ehtoollistilaisuuksia 44. Yksityisiä käyntejä sairaiden luona ehtoollisviihtoihin oli 19. Kunnalliskodin haaraosastoissa Hirvihaarassa, Kulosaarella ja Oulunkylässä pidettiin jumalanpalvelus kerran kuussa.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. laitoksen kirjaston avulla ja oli lainauksien luku 2 616. Huollettavien käytössä oli lisäksi 157 vuosikertaa suomen- ja ruotsinkielisiä päivä- ja aikakauslehtiä. Liikuntakyvyttömillä ja huonosti liikkuvilla huollettaville järjestettiin askartelutoimintaa. Kanttiini tuotti niinikään huollettaville virkistystä. Eri järjestöt toimeenpanivat juhlia. Elokuvaesityksiä oli laitoksessa ja sen haaraosastoissa yhteensä 43 kertaa.

Työhuoneet. Puusepän- ja maalarintyöhuoneet sekä paja toimivat entiseen tapaan. Huollettavien lisäksi työskenteli niissä huoltolautakunnan työtupien työntekijöitä, keskimäärin 14 miestä päivittäin. Huollettavien työpäivien luku oli 1 093 ja työtupien työntekijöiden 5 973. Naiset työskentelivät käsityöosastolla. Työhuoneiden tappio oli 406 110 mk.

Puutarhanhoitoa harjoitettiin laitoksen omiksi tarpeiksi; pääasiallisina viljelyskasveina olivat erilaiset ruokajuurekset ja vihannekset sekä rehuvilja. Voitto oli 169 758 mk.

Pesulaitoksessa pestiin ja mankeloitiin yhteensä 372 285 kg vaatteita. Siellä työskenteli henkilökunnan lisäksi 4 hoidokkia. Tappio oli 163 261 mk.

V a n h a i n k o t i

Vuonna 1953 toimintansa aloittaneessa vanhainkodissa jatkui rakennustoiminta edelleen. Vuoden puolivälissä valmistuivat 135 sairaansijaa käsittävä sairasosastorakennus sekä perheettömän henkilökunnan asuinrakennus, joka sisältää 107 asuntoa, ja syyskuussa saatiin huollettavien G- ja F-asuntolat harjannostovaiheeseen.

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 151 miestä ja 407 naista eli yhteensä 558 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 351 henkilöä, vuoden varrella otettiin 207 ja poistettiin 74 henkilöä, joten v:een 1955 jäi 484 henkilöä.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään	13	Lähetettiin muihin laitoksiin	7
Lähetettiin kotikuntaansa	3	Kuoli	34
Lähetettiin kunnalliskotiin	17		
		Yhteensä	74

Uusien huollettavien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen huollettavien luku eri kuukausina käy selville seuraavasta asetelmasta:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen huollettujen luku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen huollettujen luku päivää kohden
Tammikuu ...	15	5	356	Heinäkuu	10	15	473
Helmikuu	1	2	354	Elokuu	9	5	476
Maaliskuu ...	3	2	357	Syyskuu	7	5	487
Huhtikuu	4	4	355	Lokakuu.....	8	10	487
Toukokuu ...	3	1	355	Marraskuu ...	7	6	489
Kesäkuu	135	4	382	Joulukuu	5	15	487
				Koko vuosi	207	74	429

Huoltopäiviä oli koko vuonna 154 570 eli 277.0 päivää keskimäärin huollettavaa kohden.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Vanhainkodin	107 355 773	Vanhainkodin	1 437 958
		Luontoisetukorvaukset	4 835 337
		Yhteensä	6 273 295

Bruttokustannus huollettavaa ja päivää kohden oli 694: 54 mk. Jos vähennetään tulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi 653: 95 mk. Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokinnasta olivat henkilöä ja päivää kohden 99: 69 mk, mihin eivät sisälly ruoanvalmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Työkykyiset huollettavat suorittivat voimiensa mukaisia taloustehtäviä, erilaisia korjaustöitä ym. Yleensä oli tämä toiminta terapian luontoista. Askartelutoimintaan osallistui n. 48 % huollettavista. Askartelutöinä suoritettiin tekstiilitöitä, nahkamuotoilua, verkonkudontaa, kirjansidontaa ym. ja pidettiin tällä tavoin valmistettujen tuotteiden myyjäiset 6. 12.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin 135-paikkaisessa sairausosastossa ja 13-paikkaisessa akuuttisairaiden hoitolassa oli kertomusvuonna 402 potilasta, joista 252 akuuttisairaiden hoitolassa. Poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla käyntien luku 2 618, ollen suurin kesäkuussa, 239, ja pienin lokakuussa, 145. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 2 054. Fysikaalisessa osastossa annettiin hoitoa 3 910 kertaa. Röntgenosastolla kävijöitä oli 257. Yliopiston patologisessa laitoksessa suoritettiin 3 ruumiinavausta. Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 34 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Verenkiertoelinten taudit	10	17	27
Hengityselinten taudit	1	1	2
Virtsaelinten taudit	1	2	3
Kasvaimet	—	2	2
Yhteensä	12	22	34

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Jumalanpalveluksia pidettiin laitoksessa suomenkielisiä 51, yhteensä 2 731 kuuntelijalle ja ruotsinkielisiä 5, yhteensä 51 kuuntelijalle.

Ehtoollisjumalanpalveluksia oli 7. Lisäksi pidettiin hartaushetkiä ja jumalanpalveluksia osastoissa ja eri yhteisöt kävivät laitoksissa pitämässä hartaustilaisuuksia.

Laitoksen kirjastosta, jonka käyttöön mm. kaupunginkirjastosta saatiin kirjavalikoima, lainattiin vuoden aikana 2 873 teosta. Huollettavien käytössä oli lisäksi päivä- ja aikakauslehtiä yhteensä 128 vuosikertaa.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri järjestöjen järjestämät juhlat, ohjelmallinen askartelutuotteiden myyjäistilaisuus, 49 elokuvanäytöstä, keskusradio jne. Kertomusvuonna alettiin julkaista vanhusten omatoimisesti toimittamaa lehteä »Iltarusko», jonka toimittamisesta huolehti vanhainkodissa asuva ent. sanomalehdentoimittaja V. Raatikainen.

Tervalammen työlaitos

Huollettavat. Laitoksessa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 692 eri henkilöä, kaikki miehiä.

Köyhäinhoitolain nojalla oli laitoksessa 89 henkilöä. Vuoden alussa oli näitä 28 miestä, vuoteen 1955 jäi 54.

Alkoholistilain nojalla hoidettiin vuoden aikana alkoholistihuoltolaosastossa 230 miestä. Seuraavaan vuoteen heitä jäi 84.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli laitoksessa 373 eri miestä.

Koko laitoksen kaikkien huollettavien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen huollettavien luku vuorokautta kohden kuukausittain käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen huollettujen luku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen huollettujen luku päivää kohden
Tammikuu ..	52	13	151.7	Heinäkuu	34	26	119.7
Helmikuu ...	24	39	167.7	Elokuu	32	27	121.7
Maaliskuu ...	46	28	160.9	Syyskuu	35	34	126.6
Huhtikuu ...	37	20	160.3	Lokakuu ...	44	23	145.5
Toukokuu ...	31	42	133.4	Marraskuu .	41	32	171.2
Kesäkuu	27	22	120.1	Joulukuu ...	14	32	157.6
				Koko vuosi ¹⁾ 417 338 144.7			

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 53 294.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 27 051 439 mk ja bruttotulot 15 250 053 mk. Maatilan puhdas tuotto oli 1 806 254 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 507: 58 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 221: 43 mk (ed. v. 208: 31 mk). Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan nettotuotto, saadaan nettomenoksi 187: 54 mk (169: 83 mk) hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 38 917 työpäivää. Huollettavien laskettiin työllään korvanneen joko itse saamaansa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 3 101 598 mk:n arvosta, mistä summasta 2 572 267 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla työlaitoksessa olevien osuutta.

Terveystenhoito. Laitoksen lääkäri kävi kahdesti kuukaudessa ja kesäkuusta alkaen joka viikko tarkastamassa huollettavia ja hänen vastaanotoillaan kävi tällöin kaikkiaan 948 potilasta. Yleinen terveydentila laitoksessa oli tyydyttävä.

Henkinen huolto. Huollettavien sielunhoidosta huolehtivat pääasiassa Vihdin seurakunnan papit pitämällä laitoksessa hartaustilaisuuksia. Lisäksi kävivät uskonnollisten järjestöjen edustajat esittämässä hengellistä ohjelmaa. Muu henkinen virkistystoiminta oli monipuolista. Huollettavien keskinäisiä kerhoiltoja, elokuvanäyttäntöjä, esitelmiä,

¹⁾ Laitokseen otettujen ja sieltä poistettujen määrät eivät tarkoita eri henkilöitä, sillä sama henkilö on voitu ottaa ja poistaa laitoksesta useamman kerran vuoden aikana.

juhlia ja illanviettoja pidettiin säännöllisesti. Useita urheilu- ym. kilpailuja järjestettiin. Vielä mainittakoon radio-ohjelmien, sanoma- ja aikakauslehtien sekä laitoksen kirjaston tarjoamat viihdytys- ja kasvatusmahdollisuudet.

Maatila. Kaupunki osti kertomusvuonna laitoksen maiden välittömästä läheisyydestä Ojala-nimisen pikkutilan, joka luovutettiin työlaitoksen hallintaan. Tilalla oli 6.26 ha peltoa ja 9.27 ha metsää. Ennestään oli laitoksella viljeltyä peltoa ja puutarhaa 141.76 ha. Viljelystapa oli edelleen vapaa-konjunktuuriviljelyä, jossa runsaan kotieläinpidon vaatiman laajan rehunviljelyn ohella pyrittiin voimaperäiseen puutarha- ja juurikasvien viljelyyn. Viljelykset jakautuivat eri kasvien kesken seuraavan taulukon osoittamalla tavalla, josta myös ilmenevät vastaavat satomäärät.

Kasvi	Viljelysala, ha	S a t o	
		Kaikkiaan, kg	Hehtaaria kohden, kg
Syysrypsi	5.78	11 273	1 950
Peruna	6.40	79 786	12 466
Sokerijuurikas	6.00	87 062	14 510
Lanttu	2.50	79 000	31 600
Rehusokerijuurikas	1.50	35 000	23 333
Kaura	20.20	32 401	1 604
Herne	2.00	4 537	2 268
Syysruis	0.80	2 155	2 694
Ohra	1.50	3 038	2 025
Kevätvehnä	10.40	15 625	1 502
Heinä, kuivana korjattu	20.10	79 500	3 955
» tuoreena korjattu (AIV)	1.00	306	306
Timotein siemen	3.00	69	23
Apilan siemen	2.80	26 500	9 464
Naatit (AIV)	—	56 000	—

Kesantona oli 17.61 ha, laitumena 20.00 ha ja puutarhana 9.85 ha. Muiden viljelyksessä oli 1.00 ha ja tulvan alla 6.95 ha.

Hevostyöpäiviä suoritettiin yhteensä 3 004.

Nautakarja käsitti vuoden alussa 61 ja lopussa 53 nautayksikköä. Koko karjan keskituotanto oli tarkastusvuonna 1953—1954 3 690 kg maitoa, 160 kg rasvaa, rasvaprosentin ollessa 4.3. Tilalla tuotettiin tarkastusmaitoa 168 764 kg. Parhaan lehmän vuosituotanto oli 6 338 kg maitoa, 261 kg rasvaa, rasvaprosentin ollessa 4.1. Sikalassa oli vuoden alussa yhteensä 313 ja vuoden lopussa 418 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 502 sikaa. Laitoksen kanala lopetettiin kannattamattomana.

Sijoitus yksityishoitoon

Yksityiskoteihin hoidettavaksi oli kertomusvuonna sijoitettuna 5 täysikasvuista henkilöä, joista 3 miestä ja 2 naista.

Kotiaivustukset

Kertomusvuonna jaettiin varsinaista kotiaivustusta kaikkiaan 7 547 Helsingissä asuvalle henkilölle, joista 5 209 sai yksinomaan kotiaivustusta vähintään 2 500 mk:n arvosta. Tilapäistä avustusta eli kotiaivustusta alle 2 500 mk sai edellisten lisäksi 1 164 henkilöä. Varsinaisille avunsaajille annetusta kotiaivustuksesta tuli vielä osalliseksi 910 aviopuolisoa ja 3 898 lasta.

Seuraava taulukko osoittaa perhesuhteet ja lasten luvun niissä tapauksissa, joissa lapset tulivat osallisiksi varsinaisesta kotiaivustuksesta:

Lasten luku	Mies ja vaimo	Mies	Vaimo	Perheitä yhteensä	Lasten luku	Mies ja vaimo	Mies	Vaimo	Perheitä yhteensä
1	118	9	369	496	6	24	—	6	30
2	169	15	382	566	7	6	—	2	8
3	131	7	186	324	8	8	—	1	9
4	83	2	82	167	9	2	—	1	3
5	34	3	22	59	Yhteensä	575	36	1 051	1 662

Alle 16-vuotiaita lapsia oli näissä perheissä perhettä kohden keskimäärin 2.3 (ed. v. 2.3).

Laskemalla yhteen varsinaiset ja tilapäiset kotiaivustusta saaneet sekä siitä osallisiksi joutuneet, saadaan summaksi 13 519 (13 007), joka luku ilmaisee niiden Helsingissä asuvien kokonaismäärän, jotka suoraan tai välillisesti pääsivät nauttimaan kotiaivustusta.

Kotiaivustukset annettiin osittain rahana, osittain vaatteiden, polttopuiden ym. luon-toismuodossa. Kuukausittain tapausta kohden laskettu kotiaivustus on viime vuosina ollut keskimäärin seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1945 ...	726:90	1947 ...	1 646:87	1949 ...	2 916:18	1951 ...	4 026:15	1953 ...	5 721:29
1946 ...	1 268:69	1948 ...	2 412:46	1950 ...	3 185:12	1952 ...	5 012:03	1954 ...	5 840:94

Huoltolautakunnan työtuvat

Työtuvissa työskenteli yhdeksän työryhmää, joista yksi käsitti miehiä ja kaikki muut naisia. Työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 170. Työtuvat olivat suljettuina 5. 7. — 4. 8. välisen ajan. Puutyöosaston työntekijät työskentelivät jatkuvasti kunnalliskodin työhuoneissa.

Sen jälkeen kun kaupungin laitosten vaatetushankinnat keskitettiin työtupiin, ovat niiden pääasiallisimpina töinä olleet tilaustyöt ko. laitoksille, ja nousi näiden osuus työtupien koko tuotannosta kertomusvuonna 99.6 %:iin. Näistä mainittakoon vähävarais-ten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja muiden huoltolaitosten makuu- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden ym. valmistaminen. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulunoppilaille samoin kuin vastaava kenkien korjaus on niinkään ollut työtupien tehtävänä.

Työntekijäin lukumäärä vaihteli eri kuukausina taulukko-osastosta tarkemmin ilme-nevällä tavalla ollen pienimmillään, 143, elokuussa sekä suurimmillaan, 160, helmikuussa. Työpäiviä oli koko vuonna 31 605 ilman kunnalliskodin työhuoneissa työskennelleiden työpäiviä, joita oli 5 973. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskimääräinen päi-väänsio oli 765: 30 mk ja huollettavien keskimääräinen päiväpalkkio 262: 93 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 89 444 456 mk ja bruttotulot 97 215 360 mk, joten nettotuloksi kirjanpidon mukaan jäi 7 770 904 mk eli työntekijää ja työpäivää kohden 245: 87 mk. Työaine- ja valmistevaraston arvo oli vuoden lopussa 29 583 110 mk.

Ns. ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä, kun sen avulla voitiin joukko pääkaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisen köyhäinhoitoavustuksen varaan. Niinkään työtuvat tarjosivat työmahdollisuuksia muutamille valvonnassa oleville naispuolisille alkoholisteille, irtolaisille sekä vähäiselle määrälle työttömiä.

Lopuksi on huomautettava, että työtuvissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

Lahjoitusrahastojen korkovaroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja ja muita lahjoituksia oli ker-tomusvuonna tapahtuvaa jakoa varten kertynyt seuraavasti:

	Mk		Mk
Aleksandras understöd rahasto ...	620	Kordelinin, Alfred, avustus ra-	
Bergmanin, Maria, testamentti-		hasto	20 130
rahasto	790	Lampan, Elsa Maria, rahasto.....	1 470
Brobergin, Gustava Katarina, ym.		Liljebladin, Alma, rahasto	70 000
rahastot	730	Sierckin, Adolf Fredrik, rahasto	560
Elgin, Vilhelm, pauvres honteux		Sierckenin, Carl, rahasto.....	170
rahasto	840	Wavulinin, Waldemar, lahjoitus-	
Gardberg, Lisette, rahasto	100	rahasto	1 190
Grefbergin, Emma, rahasto	9 100	Westzynthiuksen, W. J. S., tes-	
Gripenbergin, Hedvig Charlotta,		tamenttirahasto	1 660
rahasto	880		
Hanellin, Carl Gustaf, rahasto	400	Yhteensä	131 160
Holmströmin, John, rahasto kai-			
nojen köyhien hyväksi	22 520		

Näistä varoista jaettiin huoltolautakunnan toimesta avustuksina 61 henkilölle yhteensä 131 160 mk.

Kun näillä avustuksilla ei ole lain perusteella annettun köyhäinhoidon luonnetta, ei tätä summaa ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole otettu huomioon tämän kertomuksen tilastokatsauksissa, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös köyhäinhuoltolain nojalla.

b. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 966 eri henkilöä, joista 385 miestä ja 581 naista. Niinä kahdeksanatoista vuonna, joina voimassa olevaan irtolaislakiin perustuvaa irtolaishuoltoa on pääkaupungissa suoritettu, on irtolais-huoltotoimenpiteitä kohdistettu seuraavaan lukumäärään eri henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1946	165	587	752
1938	132	359	491	1947	180	621	801
1939	176	466	642	1948	242	665	907
1940	145	551	696	1949	206	605	811
1941	112	579	691	1950	218	547	765
1942	69	597	666	1951	297	521	818
1943	75	629	704	1952	368	507	875
1944	63	571	634	1953	372	574	946
1945	71	548	619	1954	385	581	966

Kuten havaitaan, nousi irtolaishuollossa olleiden lukumäärä kertomusvuonna suurimmilleen.

Kaikista kertomusvuonna huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 241, erikseen miehistä uusia 129 ja naisista 112. Eri vuosina on näiden ns. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1946	129	187	316
1938	71	171	242	1947	109	164	273
1939	79	185	264	1948	145	184	329
1940	53	238	291	1949	97	122	219
1941	35	169	204	1950	122	112	234
1942	20	202	222	1951	173	116	289
1943	37	203	240	1952	183	98	281
1944	15	116	131	1953	154	115	269
1945	41	128	169	1954	129	112	241
				Yhteensä	1 710	2 868	4 578

Tämä uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka irtolaislain voimassa ollessa ovat olleet irtolaishuoltotoimenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 37.4 %, joten irtolaishuolto oli valtaosaltaan naisten huoltoa. Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten kohdalla olosuhteissa oli merkittävää eroa verrattuna näihin, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Syntymäpaikan mukainen ryhmittely osoittaa, että syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kaikista irtolaisista vain 193 eli 20.0 %, miehistä 23.9 % ja naisista 17.4 %.

Kaikista irtolaisista oli syntynyt:

	Miehiä %	Naisia %	Yhteensä %
Suomen kaupungeissa ja kauppaloissa	43.9	42.0	42.8
» maalaiskunnissa	54.5	57.0	56.0
Ulkomailla	1.6	1.0	1.2

Äidinkielenä oli suomi 901:llä, ruotsi 59:llä ja loppuilla 6:lla jokin muu kieli.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä lain mukaan irtolaishuoltoon joutuneet irtolaiset sen perusteen nojalla, jota on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	73	19.0	41	7.0	114	11.8
Työn vieroksuminen	167	43.4	130	22.4	297	30.8
Kerjuu	6	1.5	—	—	6	0.6
Ammattihaureus	—	—	403	69.4	403	41.7
Muu peruste ¹⁾	139	36.1	7	1.2	146	15.1
Yhteensä	385	100.0	581	100.0	966	100.0

Huoltotoimenpiteet. Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee, missä määrin käytännössä on sovellettu eri huoltomuotoja, ja on taulukkoa laadittaessa otettu huomioon kunkin irtolaisen kohdalla häneen kertomusvuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	14	3.6	27	4.7	41	4.3
Kotikuntaan lähettäminen	32	8.3	21	3.6	53	5.5
Irtolaisvalvonta	164	42.6	125	21.5	289	29.9
Työlaitos	105	27.3	245	42.1	350	36.2
Pakkotyö	6	1.6	27	4.7	33	3.4
Jälkivalvonta	64	16.6	136	23.4	200	20.7
Yhteensä	385	100.0	581	100.0	966	100.0

Suljetussa laitoshuollossa oli siten viimeksi sovelletun huoltotoimenpiteen mukaan kaksi viidesosaa kaikista irtolaishuollon alaisista henkilöistä. Uusista irtolaisista jäi varoitustasteelle 14.5 %, valvonta-asteelle 37.4 %, työlaitoksessa oli 24.1 % ja jälkivalvonnassa 3.7 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toimesta, koska irtolaislain mukaan poliisipäälliköllä on oikeus tehdä esitys irtolaisen huoltoalan lähettämisestä ilman edellä käyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä on kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä.

¹⁾ Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijoumalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, esim. väkijoumien luvattomaan myyntiin.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksissa oli kaikkiaan 67 772, josta 13 923 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	212	55.1	268	46.1	480	49.7
Naineita	108	28.0	161	27.7	269	27.8
Leskiä	10	2.6	34	5.9	44	4.6
Eronneita	55	14.3	118	20.3	173	17.9
Yhteensä	385	100.0	581	100.0	966	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli kaikista irtolaisista 112 eli 11.6 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 10.6 % ja naisista 12.2 %.

Lapsia oli kaikkiaan 334 irtolaisella yhteensä 549.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaishuollossa olevista oli seuraava:

	2) 18—20 v. %	21—29 v. %	30—39 v. %	40—49 v. %	50—59 v. %	60 v. — %	Yhteensä %
Miehiä	3.1	27.6	32.7	25.7	9.1	1.8	100.0
Naisia	3.8	31.8	30.5	23.6	8.6	1.7	100.0
Kaikkiaan	3.5	30.1	31.4	24.4	8.8	1.8	100.0

Koulusivistys. Irtolaisista 18 eli 1.9 % ei ollut käynyt mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 46 eli 4.8 %, kansakoulun käyneitä oli 797 eli 82.5 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 40 eli 4.1 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 40:llä eli 4.1 %:lla, ammattikoulun oli käynyt 21 eli 2.2 %, ammattiopiston 3 eli 0.3 % ja yhden koulusivistyksestä ei ollut tietoa.

Ammatti. Aikaisemmin pääasiallisesti harjoittamansa ammatin mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	3	0.8	1	0.2	4	0.4
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	6	1.6	9	1.5	15	1.6
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	20	5.2	37	6.4	57	5.9
Liikehenkilökuntaa:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	14	3.6	18	3.1	32	3.3
b) työntekijöitä	7	1.8	27	4.6	34	3.5
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	116	30.1	235	40.4	351	36.3
Muita työntekijöitä	204	53.0	169	29.1	373	38.6
Merimiehiä ja kalastajia	8	2.1	1	0.2	9	0.9
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	5	1.3	1	0.2	6	0.6
Yksityisten palvelijoita	—	—	71	12.2	71	7.4
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	2	0.5	12	2.1	14	1.5
Yhteensä	385	100.0	581	100.0	966	100.0

¹⁾ Tietymätöntä syntyperää olevat mukaanluettuina. — ²⁾ Huomattava on, että irtolaikäsettelyä ei voida soveltaa 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Myös uudet irtolaiset ryhmittäivät ammattinsa mukaan suurin piirtein samalla tavoin.

Muita tietoja. Kaikista irtolaisista oli 236 eli 24.4 % sellaisia, joita ei ollut aikaisemmin käsitelty irtolaisuudesta tai kerjuusta. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteri-otteista saatujen tietojen mukaan 519 eli 53.7 % kaikista, miehistä erikseen 266 eli 69.1 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 45.6 %.

Kustannukset. Kaupungin bruttomenot irtolaisuhollosta nousivat kertomusvuonna 9 819 006 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti korvauksina toisilta kunnilta ja valtiolta 2 459 795 mk, joten nettomenoiksi jäi 7 359 211 mk. Irtolaisille annetun köyhäinhoidon kustannukset eivät sisälly näihin lukuihin.

c. Alkoholistilakiin perustuva huolto

Huollettavien lukumäärä. Alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 3 454 henkilöä, joista 3 186 miestä ja 268 naista. Alkoholistihuollossa olleiden luku aleni hieman edellisestä vuodesta. Niinä vuosina, joina lakimääräistä alkoholistihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on vuosittain huollettu seuraavat määrät alkoholisteja:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1946	1 794	197	1 991
1938	764	41	805	1947	2 448	321	2 769
1939	817	38	855	1948	2 769	348	3 117
1940	533	14	547	1949	2 620	309	2 929
1941	426	12	438	1950	3 076	338	3 414
1942	493	50	543	1951	3 115	296	3 411
1943	650	98	748	1952	3 328	292	3 620
1944	509	109	618	1953	3 438	277	3 715
1945	1 447	198	1 645	1954	3 186	268	3 454

Kertomusvuoden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 2 501 miestä ja 200 naista eli yhteensä 2 701 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sensijaan ensi kertaa vasta kertomusvuonna alkoholistihuoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 685 miestä ja 68 naista eli kaikkiaan 753 henkilöä.

Näitä ns. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1946	968	104	1 072
1938	484	24	508	1947	1 297	170	1 467
1939	315	8	323	1948	1 184	148	1 332
1940	150	4	154	1949	864	97	961
1941	201	8	209	1950	972	96	1 068
1942	242	43	285	1951	835	73	908
1943	346	78	424	1952	916	75	991
1944	191	65	256	1953	859	71	930
1945	915	126	1 041	1954	685	68	753
				Yhteensä	11 809	1 294	13 103

Uusien alkoholistien yhteissumma 13 103 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi alkoholistilain voimassaoloaikana. Naisia oli näistä kaikista vain 9.9 %. Seuraavassa annettava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on tärkeimmissä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusistakin alkoholisteista, varsinkin jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskatsauksista.

Kaikista alkoholisteista oli syntyperäisiä helsinkiläisiä lähes neljäsosa eli 22.5 %, naisten joukossa suhteellisesti vähemmän kuin miesten. Kaikista alkoholisteista oli syntynyt:

	Miehiä %	Naisia %	Yhteensä %
Suomen kaupungeissa ja kauppaloissa	45.4	39.5	45.0
» maalaiskunnissa	53.5	59.0	53.9
Ulkomailla	1.1	1.5	1.1

Äidinkielenä oli suomi 3 232:lla, ruotsi 211:llä ja jokin muu kieli 11:llä.

Huollon peruste. Alkoholistien jakautuminen eri ryhmiin sen pääperusteen mukaan, jonka nojalla heidät on otettu alkoholistihuoltoon, selviää seuraavasta taulukosta:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	63	2.0	1	0.4	64	1.9
Häiriö tai pahennus	1 143	35.9	90	33.6	1 233	35.7
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	102	3.2	2	0.7	104	3.0
Rasitukseksi joutuminen	55	1.7	4	1.5	59	1.7
Köyhäinhoidon tarve	10	0.3	—	—	10	0.3
Juopumuspidätykset	1 631	51.2	158	59.0	1 789	51.8
Vapaaehtoisuus	182	5.7	13	4.8	195	5.6
Yhteensä	3 186	100.0	268	100.0	3 454	100.0

Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyömisestä, omaisten rasitukseksi joutumisen tai köyhäinhoidon tarpeen johdosta joutui huoltoon 5.0 % (ed. v. 6.8 %). Uusien alkoholistien kohdalla olivat eri perusteiden suhteelliset osuudet muuten jokseenkin saman suuruiset, paitsi että juopumuspidätysten osuus oli 66.7 % ja häiriön tai pahennuksen osuus 22.2 %. Vapaaehtoisina oli huollossa 195 alkoholistia¹⁾.

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistien ryhmittäminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	854	26.8	60	22.4	914	26.5
Raittiusvalvonta	1 167	36.6	123	45.9	1 290	37.3
Huoltolahoito, täytäntöönpanematon	256	8.1	21	7.8	277	8.0
Huoltolahoito, täytäntöönpanttu	402	12.6	25	9.3	427	12.4
Jälkivalvonta	507	15.9	39	14.6	546	15.8
Yhteensä	3 186	100.0	268	100.0	3 454	100.0

Uusista alkoholisteista jäi varoitusasteelle valtaosa eli 61.2 %, raittiusvalvontaan 25.6 %, huoltolahoitoon määrättiin 9.5 % ja jälkivalvontaan ehti vain 3.7 %.

Huoltopäivien luku alkoholistihuoltoloissa oli yhteensä 71 969, joista 4 296 oli naisten. Numeroista puuttuvat vaarallisten sekä vapaaehtoisina omalla kustannuksellaan huoltoloissa olleiden päivät.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittäytyivät alkoholistit seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 175	36.9	56	20.9	1 231	35.6
Naimeita	1 542	48.4	122	45.5	1 664	48.2
Leskiä	80	2.5	28	10.5	108	3.1
Eronneita	389	12.2	62	23.1	451	13.1
Yhteensä	3 186	100.0	268	100.0	3 454	100.0

¹⁾ Vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta sitten, kun he huoltolasta vapauduttuaan joutuvat ns. jälkivalvontaan.

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli alkoholisteista 4.8 %, erikseen miehistä 4.6 % ja naisista 8.3 %. Lapsia oli 1 563 alkoholistilla yhteensä 3 170.

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet alkoholistihuollossa olevista olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60 v. —	Kaik- kiaan
Luku	2	15	523	1 032	1 252	518	112	3 454
%	0.1	0.4	15.1	29.9	36.3	15.0	3.2	100.0

Koulusivistykseltään oli alkoholisteissa 86 eli 2.5 % sellaisia, jotka eivät olleet käyneet mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 139 eli 4.0 %, kansakoulun käyneitä oli 2 679 eli 77.6 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 135 eli 3.9 %, keski-koulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 179:llä eli 5.2 %:lla, akateemisen loppututkinnon oli suorittanut 22 eli 0.6 %. Ammattikoulun oli alkoholisteista käynyt 185 eli 5.4 % ja ammattiopiston 28 eli 0.8 %, yhden koulusivistyksestä ei ollut tietoa.

Ammatti. Ammattinsa mukaan alkoholistit jakautuivat seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	66	2.1	4	1.5	70	2.0
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	12	0.4	1	0.4	13	0.4
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	115	3.6	26	9.7	141	4.1
Liikkeenkilökuntaa:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	152	4.8	13	4.9	165	4.8
b) työntekijöitä	84	2.6	13	4.9	97	2.8
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	1 511	47.4	119	44.4	1 630	47.2
Muita työntekijöitä	1 105	34.7	69	25.7	1 174	34.0
Merimiehiä ja kalastajia	55	1.7	—	—	55	1.6
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa ...	71	2.2	7	2.6	78	2.2
Yksityisten palvelijoita	—	—	9	3.3	9	0.3
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	15	0.5	7	2.6	22	0.6
Yhteensä	3 186	100.0	268	100.0	3 454	100.0

Muita tietoja. Irtolaisina oli alkoholisteista ennen huoltoon joutumistaan käsitelty 284 eli 8.2 %.

Kustannukset. Kaupungin bruttokustannukset alkoholistihuollosta nousivat kertomusvuonna 26 338 015 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti toisilta kunnilta ja valtiolta korvauksina yhteensä 140 223 mk, joten lopillisiksi nettomenoiksi jäi 26 197 792 mk. Näihin lukuihin eivät sisälly alkoholisteille annettua köyhäinhoidosta aiheutuneet kustannukset.

Alkoholistipoliklinikan toiminta. V. 1950 aloitettua alkoholistipoliklinikka-toimintaa jatkettiin alkoholistihuollon tehostamiseen varattujen määrärahojen turvin. Poliklinikkaa johti lääketieteen lisensiaatti H. Carpelan. Vastaanotto oli kahdesti viikossa alkoholisti- ja irtolaishuoltotoimiston yhteydessä. Poliklinikan hoidossa oli vuoden aikana kaikkiaan 480 potilasta, joiden käyntikertojen yhteinen luku nousi 2 705:een. Pääosa oli alkoholisti- ja irtolaishuoltotoimiston sinne lähettämiä raittiussalvonnessa olevia alkoholisteja.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Irtolais- ja alkoholistihuoltotoimiston toiminnan taustaa valaisevat osaltaan seuraavat tilastotiedot: ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 12 916 eri henkilöä, joista miehiä 11 796 ja naisia 1 120. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 842 henkilöä vähemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 4 284 ja syytteeeseen asetettiin 7 242 henkilöä. Pidätyskertojen luku oli kaikkiaan 30 808. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden

¹⁾ Tietymätöntä syntyperää olevat mukaanlukien.

vuodessa oli miesten osalta 2.40 ja naisten osalta 2.28. Eniten pidätyksiä sattui heinä- ja elokuussa, vähiten tammi- ja helmikuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli alkoholisteina rekisteröityjä 5 773, irtolaisina rekisteröityjä 937 sekä raittiushuoltolain mukaisina tapauksina rekisteröityjä 1 396.

Juopumuspidätykset vv. 1945—1954 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muualla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidätyksiä
1945	24 537	2 289	26 826	27 673	3 136
1946	29 446	2 584	32 030	33 898	4 452
1947	28 051	2 794	30 845	32 241	4 190
1948	27 557	2 207	29 764	31 643	4 086
1949	26 696	2 079	28 775	30 544	3 848
1950	32 117	2 129	34 246	36 647	4 530
1951	28 430	2 300	30 730	32 139	3 709
1952	31 833	2 446	34 279	35 647	3 814
1953	31 607	2 474	34 081	35 273	3 666
1954	28 862	1 946	30 808	31 945	3 083

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta, pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kuukausittain on julkaistu eripainoksen taulukko-osastossa.

d. Raittiushuolto

Huollettavien lukumäärä. Raittiushuoltotoimenpiteitä sovellettiin 709 eri henkilöön, joista 685 miespuolista ja 24 naispuolista. Näistä oli 183 jo edellisenä vuonna ollut raittiushuollon kohteena.

V:sta 1947 lähtien, jolloin laki juopuneena tavattujen henkilöiden raittiushuollosta tuli voimaan, on toimenpiteitä sovellettu eri vuosina seuraaviin henkilömääriin:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1947	168	9	177	1951	811	7	818
1948	254	12	266	1952	743	22	765
1949	569	16	585	1953	729	13	742
1950	784	14	798	1954	685	24	709

Syntyperäisiä helsinkiläisiä oli näistä kertomusvuonna 280 eli 39.5 %. Raittiushuollossa olleista oli syntynyt:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
	%	%	%
Suomen kaupungeissa ja kauppaloissa	55.8	58.3	55.9
» maalaiskunnissa	44.1	41.7	44.0
Ulkomailla	0.1	—	0.1

Huoltotoimenpiteet, siviilisääty ja syntyperä. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät raittiushuollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	598	87.3	23	95.8	621	87.6
Raittiussuojelu	87	12.7	1	4.2	88	12.4
Yhteensä	685	100.0	24	100.0	709	100.0

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	576	84.1	19	79.2	595	83.9
Naimisissa olevia	105	15.3	4	16.7	109	15.4
Eronneita	4	0.6	1	4.1	5	0.7
Yhteensä	685	100.0	24	100.0	709	100.0

Aviottomina syntyneitä oli 39¹⁾.

Ikä. Suurin osa raittiushuollossa olleista oli 21—24 vuotiaita, nimittäin 75.2 %. Lakia voidaan soveltaa vain alle 25 vuotiaisiin. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—24 v.	Kaikkiaan
Luku	—	176	533	709
%	—	24.8	75.2	100.0

Ammatti. Ammattinsa mukaan raittiushuollossa olevat ryhmittyvät seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	3	0.5	—	—	3	0.4
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	11	1.6	3	12.5	14	2.0
Liikehenkilökuntaa:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	32	4.7	4	16.7	36	5.1
b) työntekijöitä	50	7.3	1	4.1	51	7.2
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	257	37.5	10	41.7	267	37.7
Muita työntekijöitä	216	31.5	2	8.3	218	30.8
Merimiehiä ja kalastajia	20	2.9	—	—	20	2.8
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	33	4.8	2	8.3	35	4.9
Yksityisten palvelijoita	—	—	1	4.2	1	0.1
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	63	9.2	1	4.2	64	9.0
Yhteensä	685	100.0	24	100.0	709	100.0

Raittiushuollon kohteina olleet ryhmittyvät ammateittain suhteellisesti samoin kuin irtolais- ja alkoholistihuollossa olleet.

Kustannukset. Raittiushuollosta aiheutuneet kustannukset olivat vain hallintokustannuksia, joita ei voitu erikseen laskea ja jotka sisältyvät irtolais- ja alkoholistihuoltotoimiston muihin kustannuksiin.

e. Kodinperustamislainat, lapsilisät ja sotilasavustukset

Kaupungin sosiaaliin oloihin vaikuttavista, valtion rahoittamista, mutta huoltolautakunnan täytäntöönpanotehtäviin joko osittain tai kokonaan kuuluvista toimintamuodoista, kodinperustamislainoista, lapsilisistä ja sotilasavustuksista mainittakoon virastotodinnasta esitettyjen numerotietojen lisäksi seuraavaa:

Kodinperustamislainoja myönsi sosiaaliministeriö kertomusvuonna 911:lle helsinkiläiselle nuorelle avioparille kaikkiaan 29 657 000 mk.

¹⁾ Tietymätöntä syntyperää olevat mukaanlukien.

Lapsilisää määrättiin huoltolautakunnan toimesta kertomusvuonna maksettavaksi kaikkiaan 1 398 330 000 mk, mutta kun siitä palautettiin virheellisiä suorituksia tai oikeudettomasti nostettuja lapsilisää 110 800 mk, jäi lopullisesti maksetuiksi 1 398 219 200 mk. Lapsilisän nostajien ja lapsilisiin oikeutettujen lasten vastaavat luvut eri vuosineljännesten aikana olivat seuraavat:

Neljännes	Yksityisiä lapsilisän nostajia	Vastaava lasten luku	Lapset, joista lastensuojelulautakunta tai huoltolautakunta nosti lapsilisää	Lapsilisää saaneiden lasten luku kaikkiaan
I	55 863	95 163	931	96 094
II	56 225	95 658	934	96 592
III	56 511	96 291	928	97 219
IV	56 730	96 744	990 ¹⁾	97 734

Lapsilisää nostaneet yksityiset perheet (= nostajat) ryhmittäytyivät sen mukaan kuinka monesta lapsesta he lapsilisän nostivat, vuoden viimeisen neljänneksen aikana seuraavasti:

Lapsilisää nostettiin	Nostajia	Lapsilisää nostettiin	Nostajia
1 lapsesta	29 579	6 lapsesta	122
2 »	17 815	7 »	34
3 »	6 753	8 »	9
4 »	1 878	9 »	3
5 »	535	10 »	2
Yhteensä 56 730			

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla asevelvollisten 500 omaiselle kaikkiaan 13 042 712 mk.

f. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä:

tammikuu	372	heinäkuu	240
helmikuu	423	elokuu	248
maaliskuu	449	syyskuu	333
huhtikuu	380	lokakuu	318
toukokuu	370	marraskuu	354
kesäkuu	304	joulukuu	319

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 1 677.

Kodinhoitoapua saaneissa perheissä suorittivat lautakunnan alaiset kodinhoitajat ja -siivoojat kaikkiaan 16 185 työpäivää, joista 1 862 tuli kodinsiivoojien osalle. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 1 832 489 mk.

g. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto, työhuolto ja tuberkuloottisten toipilasraha

Ammattiopintojen avustuslaissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 967 Helsingissä opiskelevaa henkilöä. Heille valtion varoista maksettujen avustusten, apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 15.3 milj. mk, josta kuitenkin opintojen keskeyttämisen yms. johdosta palautettiin 1 477 200 mk. Lisäavustuksina suoritettiin kaupungin varoista 1 999 685 mk sellaisille, joiden valtion varoista saama avustus oli riittämätön tai jotka muusta syystä joutuivat turvautumaan kaupungin avustukseen.

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 601 invalidia, lääkintähuollon, ammattikoulutuksen, työväline- tai raaka-aineavun ym. muodossa. Invalidihuoltomenoina suoritettiin kertomusvuonna 5 milj. mk, josta kaupungin varoista maksettu osuus oli 710 707 mk. Tämän lisäksi tulee 884 invalidille invalidirahana maksetut 49.3 milj. mk, jotka suoritettiin valtiokonttorin välityksellä.

¹⁾ Tähän sisältyy 13 lasta, joista yksityisen lastenkodin johtaja kasvattajan ominaisuudessa nosti lapsilisän.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 210 sotaorvolle kaikkiaan 4.4 milj. mk, minkä lisäksi 39 orpoa sai Presidentti Kallion rahaston varoista tilapäisavustuksia. Kaikkiaan 238 helsinkiläistä sotaorpoa sai muista kuin kaupungin varoista huoltoa yhteensä 4.5 milj. mk:n arvosta.

Tuberkuloottisten jälkihuoltoa varten kaupungin talousarvioon varatusta erillisestä määrärahasta käytettiin 297 691 mk pääasiassa työvälineiden hankintaan tuberkuloositoipilaille heidän toimeentulomahdollisuuksiensa tehostamiseksi. Samasta määrärahasta myönnettiin lisäksi 300 000 mk Helsingin Tuberkuloosiyhdistykselle käytettäväksi samaan tarkoitukseen.

Tuberkuloositoipilaille jaettavia toipilasrahoja varten oli talousarvioon kertomusvuonna ensi kerran varattu määräraha ja jaettiin siitä 94 henkilölle yhteensä 1 790 500 mk. Toipilasrahan suuruus oli 7 500 mk kuukaudessa, paitsi samanaikaisesti köyhäinhoitoa saaville 3 000 mk/kk, ja maksettiin sitä 2 kuukauden ajalta.

III. Huoltotoimen kustannukset

a. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa osoitettiin huoltotointa varten v:ksi 1954 varoja yhteensä 1 244 448 332 mk, josta määrästä kuitenkin 5 milj. mk kaupunginhallituksen käytettäväksi arvaamattomien tarpeiden varalta.

Huoltolautakunnan bruttomenot nousivat kaiken kaikkiaan 1 158 323 296 mk:aan. Kun tästä vähennetään eräille sosiaalista toimintaa harjoittaville yhdistyksille ja laitoksille jaetut avustukset (7 256 166 mk) sekä kaupunginhallituksen käytettäväksi merkitystä määrärahasta eräisiin hankintoihin, kurssimenoihin ym. suoritetut erät (722 887 mk), jäi varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 1 150 344 243 mk. Kun tästä vähennetään tulot 369 110 320 mk, jää jäljelle 781 233 923 mk, mikä summa siis osoittaa huoltolautakunnan varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupungille aiheutuneet todelliset nettomenot v. 1954. Edellisestä vuodesta ne nousivat 95 935 082 mk.

Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1945—1954 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1945	64 514 281	1950	357 843 589
1946	114 765 724	1951	478 825 024
1947	154 004 698	1952	611 778 806
1948	228 448 069	1953	685 298 841
1949	291 800 076	1954	781 233 923

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin v. 1954.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan	Määrä, jolla todelliset tulot ylittivät (+) tai alittivat (—) lasketut
	M a r k k a a		
Korvaukset annetusta huollosta	150 000 000	183 970 513	+33 970 513
Kunnalliskoti laitoksineen:			
Kunnalliskoti	450 000	1 135 267	+ 685 267
Työhuoneet	2 000 000	2 777 847	+ 777 847
Puutarha	1 100 000	1 106 313	+ 6 313
Pesula	16 000 000	13 029 961	— 2 970 039
Luontoisetujen korvaukset	9 500 000	7 142 923	— 2 357 077
Tervalammen työlaitos	16 855 000	15 250 053	— 1 604 947
Tervalammen maatila	33 071 204	32 376 299	— 694 905
Työtuvat	100 000 000	97 215 360	— 2 784 640
Kodinhoitajatoiminta	8 500 000	8 832 489	+ 332 489
Vanhainkoti	4 150 000	6 273 295	+ 2 123 295
Yhteensä	341 626 204	369 110 320	+27 484 116

Menot	Talousarvioon otetut määrä- rahat	Vuoden varrella myönnetty lisä- määrärahat	Todelliset menot tilien mukaan	Säästö (+) Ylitys (—)
	M a r k k a a			
Huoltolautakunta sekä huoltovirasto	141 161 923	409 400	135 645 238	+ 5 926 085
Kunnalliskoti laitoksineen:				
Yhteiset kustannukset	42 318 520	—	37 719 218	+ 4 599 302
Kunnalliskoti	229 813 900	6 000	190 921 013	+38 898 887
Työhuoneet	3 396 892	—	3 183 957	+ 212 935
Puutarha	1 099 040	—	936 555	+ 162 485
Pesulaitos	14 679 204	—	13 193 222	+ 1 485 982
Tervalammen työlaitos	29 057 914	—	27 051 439	+ 2 006 475
Tervalammen maatila	30 051 720	—	30 570 045	— 518 325
Työtuvat	113 659 644	—	89 444 456	+24 215 188
Vanhainkoti	116 151 230	241 120	107 355 773	+ 9 036 577
Yksityiskotihoito	500 000	—	27 100	+ 472 900
Sairaala hoito	169 760 000	—	169 721 817	+ 38 183
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	9 000 000	—	11 298 195	— 2 298 195
Suoranaiset avustukset	300 000 000	—	310 577 340	—10 577 340
Päivähoitokustannukset	200 000	—	343 825	— 143 825
Matkakustannukset	650 000	—	566 512	+ 83 488
Hautauskustannukset	2 200 000	—	2 352 485	— 152 485
Alkoholisti huollon tehostaminen ...	3 000 000	—	2 958 809	+ 41 191
Kunnallinen työhuolto	3 200 000	—	2 710 392	+ 489 608
Sekalaiset menot	888 345	—	888 344	+ 1
Laitoshuollossa olevien käyttövarat	20 000 000	—	12 878 508	+ 7 121 492
Yhteensä	1 230 788 332	656 520	1 150 344 243	+81 100 609

Huoltotoimen bruttomenot ovat viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana olleet kutakin kaupungin asukasta kohden seuraavat:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1945	281: 97	1947	564: 33	1949	1 027: 54	1951	1 858: 50	1953	2 643: 87
1946	410: 01	1948	813: 64	1950	1 383: 98	1952	2 346: 54	1954	2 876: 85

Edellä esitettyjen kustannusten lisäksi kaupunki joutui kertomusvuonna suorittamaan kansaneläkelaissa säädettyjen lisäeläkkeiden kunnanosuuksia ja osuuksia vanhuusavustuksista kansaneläkelaitokselle kaikkiaan 191 683 012 mk.

b. Annetusta huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin rahakorvauksina annetusta huollosta 248 938 003 mk, josta 183 970 513 mk koski huoltolautakunnan ja 64 967 490 mk lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huoltolautakun- nan antamasta huollosta, mk	Korvaus las- tensuojelu- lautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Valtiolta peritty	33 544 239	8 204 332	41 748 571
Toisilta kunnilta peritty	35 849 684	13 977 538	49 827 222
Yksityisiltä peritty	114 576 590	42 785 620	157 362 210
Yhteensä	183 970 513	64 967 490	248 938 003

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta 55 mieheltä ja 3 naiselta työlaitoksessa suoritetun työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli yhteensä 613 818 mk, josta

406 605 mk huoltolautakunnalta saadun ja 207 213 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä.

Kaikkiaan kertyi raha- ja työkorvausta seuraavasti:

	Korvaus huoltolauta- kunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus las- tensuojelu- lautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Rahasuoritukset	183 970 513	64 967 490	248 938 003
Työllä korvattu	406 605	207 213	613 818
Yhteensä	184 377 118	65 174 703	249 551 821

Huoltolautakuntaa koskeva rahakorvausten yhteismäärä nousi edelliseen vuoteen verraten 9 211 950 mk eli 5.3 %. Erikseen laskien nousivat toisilta kunnilta perittyjen korvausten määrät 5 987 100 mk eli 20.0 % ja yksityisiltä perittyjen 31 258 847 mk eli 37.5 %, kun sitävastoin valtiolta perityt korvaukset alenivat 28 033 997 mk:lla eli 45.5 %. Yksityisiltä perittyjen korvausten suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista on kymmenvuotiskautena 1945—1954 kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1945	54.8	1947	36.4	1949	34.7	1951	39.4	1953	47.7
1946	42.0	1948	34.3	1950	36.1	1952	45.4	1954	62.3

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuuntaa voidaan vielä ilmaista vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Sanotut suhdeluvut julkaistaan alla kymmeneltä viime vuodelta, mutta on tällöin otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä ei ainoastaan samana vuonna vaan useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa.

Suhdeluvut ovat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1945	13.3	1947	11.0	1949	11.8	1951	13.1	1953	16.8
1946	8.5	1948	11.6	1950	13.4	1952	14.2	1954	16.0

Yllä esitettyjen perittyjen korvausten lisäksi perittiin ulkopuolella huoltotoimen varsinaisen talousarvion korvauksina kansaneläkelain mukaan suoritettujen lisäeläkkeiden kunnanosuuksista toisilta kunnilta ja valtiolta kaikkiaan 18 260 463 mk.